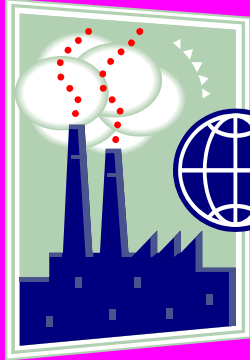

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ORTAÖĞRETİM
EKONOMİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

ANKARA – 2009

KOORD NASYON

Medine KARAPINAR

**Ortaö retim Genel Müdürlü ü
Ö retim Programları ube Müdürü**

Erol ÖZSOY

**Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlı ı
Program Geli tirme Uzmanı**

KOM SYON ÜYELER

Yrd. Doç. Dr. Ferit KULA

Erciyes Üniversitesi ktisadi ve dari Bilimler Fakültesi

Do an CEYLAN

İlkö retim Müfetti i

Ergül SİRKINTI

Program Geli tirme Uzmanı

Mehmet DURUKAN

Alan Ö retmeni

Ay e ERDO AN

Alan Ö retmeni

Ömer TUNCER

Alan Ö retmeni

H. Fikri ULUSOY

Rehber Ö retmen

Günay DURUCAN

Ölçme ve De erlendirme Uzmanı

emsettin KAYA

Felsefe Grubu Ö retmeni

Ç NDEK LER

TÜRK M LLÎ E T M N N AMAÇLARI

TÜRK M LLÎ E T M N N TEMEL LKELER

1. G R	7
2. PROGRAMIN V ZYONU	7
3. PROGRAMIN YAKLA IMI	8
4. PROGRAMIN YAPISI	11
4.1. EKONOM DERS N N AMAÇLARI	14
4.2. TEMEL BECER LER	14
4.3. DUYU SAL ÖZELL KLER.....	16
4.4. PS KOMOTOR BECER LER	16
4.5. Ö RENME VE Ö RETME STRATEJ , YÖNTEM VE TEKN KLER	16
4.6. ÖLÇME VE DE ERLEND RME	30
4.7. EKONOM Ö RET M VE Ö RENME.....	34
4.8. Ö RENME VE Ö RETME SÜREC LE LG L TEMEL LKELER	36
4.9. PROGRAMIN UYGULANMASINA L K N AÇIKLAMALAR	37
4.10. EKONOM DERS Ö RET M PROGRAMININ ÜN TELER VE AÇILIMLARI.....	39
4.11. EKONOM DERS Ö RET M PROGRAMININ KAZANIMLARI, ETK NL K PUÇLARI VE AÇIKLAMALARI.....	43
4.12. ETK NL K ÖRNEKLER	52

EKLER

Ek-1: ÖRNEK ÖLÇME VE DE ERLEND RME FORMLARI	80
Ek-2: TER MLER SÖZLÜ Ü	93
Ek-3: KISALTMALAR.....	94

örendikleriyle zihinlerinde ilikilendirerek yapılandırılır. Yapılandırma sürecinde birey, zihninde bilgiyle ilgili anlam olu turmaya ve olu turdu u anlamı kendisine mal etmeye çalı ır. Bir ba ka deyi le, bireyler ö renmeyi kendilerine sunulan biçimiyle de il, zihinlerinde yapılandıkları biçimiyle olu tururlar.

Yapılandırmacı e itim ortamları nasıl düzenlenir?

Yapılandırmacı anlayı ın uygulandı ı e itim ortamları, bireylerin ö renme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını ve etkin olmalarını gerektirir. Çünkü ö renilecek öğelerle ilgili zihinsel yapılandırmalar, daha önce de belirtildi i gibi, bireyin bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle, yapılandırmacı e itim ortamları, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkile imde bulunmalarına, dolayısıyla zengin ö renme ya antıları geçirmelerine olanak sa layacak bir biçimde düzenlenir. Bu tür e itsel ortamlar sayesinde bireyler, zihinlerinde daha önce yapılandıkları bilgilerin do rulu unu sınama, yanlı larını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler.

Yapılandırmacı e itim ortamlarında hangi ö renme yakla ımlarından yararlanılır?

Yapılandırmacı yakla ımın uygulandı ı e itim ortamlarında genelde, ö rencilerin ö renme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarına ve etkin olmalarına olanak sa layan i birli ine dayalı ö renme, aktif ö renme ve probleme dayalı ö renme gibi ö renme yakla ımlarından yararlanır.

Yapılandırmacı e itim ortamlarında ö retmenin rolü ne olmalıdır?

Yapılandırmacı e itim ortamında ö retmen, geleneksel ö retimde alı tı ı ve yıllardır sürdürdü ü sınıfta disiplin sa layıcılık, bilgi da ıtıcılık vb. rollerinden sıyrılarak ö renmeyi kolayla tırıcı bir yardımcı, dost ya da herhangi bir gereksinme anında kendisine ba vurulabilecek bir danı man gibi görünür. Sınıfta i birli i ve etkile imi kolayla tırıcı tutum ve davranı lar sergiler. Ö renilecek öğeleri, ö renciler bakımından anlamlı ve ilginç kılacak fırsat ve ortamlar yaratır. Verimli bir ö renmenin gerçekleştirilmesi için ö rencinin, ö renme ve ö retme sürecinde sorumluluk alması gerekti ine inanır. Okul ortamında gerçekleştirilecek ö renmelerin ö renci merkezli olmasını ister ve bu yönde çaba gösterir.

Ö rencilerin ba ımsız dü ünme ve problem çözme yeteneklerini geli tirmek amacıyla ö renme ve ö retme sürecinde özel bir ileti im biçimini benimser. Bu ileti im biçiminde ö rencilere, “Bu konuyla ilgili olarak ne dü ünüyorsunuz?”, “Niçin böyle dü ünüyorsunuz?” “Nasıl bu sonuca ula tınız?” gibi sorular yöneltilir. Ö rencilere, “Evet”, “Hayır” yanıtı gerektiren sorular yöneltmekten özellikle kaçınır.

Yapılandırmacı ortamda ö retmen, çalı ma grupları olu turup, grup ve grup üyelerinin sorumluluklarını belirleyerek i birli ine dayalı bir ö renmenin gerçekleştirilmesi yönünde çaba gösterir. Bu amaçla gruplar arasında dola ır, yardıma gereksinme duyan grubun yanına giderek yardımcı olur ve gerekti inde grubun do al üyesiyimi gibi ö renme ve ö retme etkinliklerine katılarak ö rencilerin ö renmelerini kolayla tırmaya çalı ır.

Yine yapılandırmacı ortamda ö retmen, ö rencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunar, yönergeler verir, her ö rencinin kendi kararını kendisinin olu turmasına yardımcı olur. Herhangi bir sorunla kar ıla an ö rencinin sorununu hemen çözmek yerine, sorunun bizzat ö renci tarafından çözümlenmesi yönünde çaba gösterir. Ö rencinin açıkça yanlı yapması durumunda bile hemen hataya i aret etmek yerine, hatanın bizzat ö renci tarafından görülerek düzeltilmesine yardımcı olur. Örne in; yapılandırmacı anlayı ın benimsendi i bir matematik dersinde, problem çözümüyle ilgili hatalı i lem yapan bir ö renciyi ö retmen, “ uradaki i leminiz hatalı, onu öyle düzeltiniz.” biçiminde uyarmak yerine, “Problemin çözümüyle ilgili olarak hangi i lemleri, hangi gerekçeyle yaptınız?”, “ lemlerinizde herhangi bir hata oldu unu dü ünüyor musunuz?”, “E er varsa, bu hatanın nerede oldu unu dü ünüyorsunuz?”, “Bu hatayı nasıl düzeltebilirsiniz?” vb. gibi sorular yönelterek ö rencinin hatayı bizzat kendisinin bulması ve düzeltmesi yönünde çaba gösterir.

Yapılandırmacı anlayı uyarınca ö retmen ö renci ba arısını de erlendirmede de test sonuçlarından daha çok, düzenli olarak gerçekle tirdi i gözlemlerinden yararlanır. Bu amaçla ö retmen, sınıfta kullanılmak üzere gözlem formları hazırlar ve ö retim sırasında sürekli kayıtlar tutar. Ö retim sonunda ö rencilerle gruplar hâlinde ya da tek tek ö renme sonuçlarını tartı ır. Kısacası, yapılandırmacı ortamda ö retmenin rolü, kesinlikle bilgi aktarmak de ildir. Sınıfta bir ö renme ortamı olu turarak ö renciyi o ortamın etkin bir üyesi hâline getirip ö renmeyi kolayla tırmaktır.

Yapılandırmacı yakla ımda ö retmenin, ö renme ve ö retme sürecindeki rolleri unlardır:

- Ö rencilerin bireysel farklılıklarının önemine inanır, öne sürdükleri fikirleri destekler.
- Ham veriler ve temel kaynakların yanı sıra ö rencilerin etkile imini sa layan di er kaynakları ve materyalleri kullanır.
- Ö rencilere ödev verirken sınıflandırma, analiz, sentez, de erlendirme, tahmin ve yaratıcılık gibi bili sel kavramlara yer verir.
- Kazanımlara ula mak için ö renci merkezli ö renme ya antılarını planlar, ortamlar olu turur.
- Ö rencilerin istekleri do rultusunda dersin içeri inde ve kullanılan ö retim stratejilerinde de i ikli e gider.
- Çe itli kavramlar hakkındaki anlayı larını belirtmeden önce, ö rencilerin o kavramlar hakkındaki fikirlerini ve anlayı larını bulmak için çaba sarf eder.
- Ö rencilerin birbirleriyle ve ö retmenle kar ılıklı ileti ime ve diyalo a girmelerini özendirir.
- Ö rencilerin birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular yönelterek onları ara tırma yapmaya özendirir.
- Ö rencilerin ilk cevaplarını geni leterek, onlara ilaveler yaparak ve örnekler vererek i lenen konuları aydınla tırma çalı ır.
- Ö rencilere yönelttikleri sorulara cevap verebilmeleri için yeterli zaman tanır.
- Yapılandırmacı ö renmede ö rencilere bilgiyi yapılandırmalarında rehberlik eder, kendi anlam dünyalarını olu turmalarını için fırsatlar sunar.
- Ö rencilerin do al meraklarını geli tirmek için ö retim stratejilerinde sık sık de i iklik yapar.
- Sürece ve ürüne dayalı ölçme ve de erlendirme teknikleri kullanır, ö renilenleri de erlendirmede günlük sınıf çalı malarını dikkate alır.

Yapılandırmacı e itim ortamlarında ö rencinin rolü nedir?

Yapılandırmacı e itim ortamında ö renciler, geleneksel e itim ortamındaki gibi edilgen olmayıp tersine daha fazla etkin olurlar ve ö renme sürecinde daha fazla sorumluluk üstlenirler. lerideki ö renmelerini kolayla tıraca ı dü ünncesinden hareketle, zihinsel yapılarının geli mesine katkıda bulunabilecek çevredeki her tür fırsat ve olanaktan yararlanmaya çalı ırlar.

Grup içinde, grup dinami inin sa lanabilmesi için kendi paylarına dü en sorumlulukları etkili biçimde yerine getirmeye özen gösterirler. Birlikte çalı tıkları grubun üyelerini ve kendilerini nesnel olarak de erlendirirler. Grupta kendilerine yönelik her türlü ele tiriye ho görülü bir biçimde kar ılırlar. Sınıfta etkili bir ö renci ö retmen etkile iminin yanı sıra, dostluk ve içtenli in egemen oldu u bir ö renci ö renci etkile iminin kurulmasına yönelik çaba gösterirler. Ö rendiklerini yeni ortamlarda kullanmak ve uygulamak için her tür fırsatı de erlendirirler.

4.1. EKONOM DERS N N AMAÇLARI

Bu program ö rencilerin;

1. Ekonomi bilimi ile ilgili genel bilgiler edinmelerini,
2. Ekonomi biliminde kullanılan temel kavramları tanımalarını,
3. Türkiye'nin ekonomik kaynaklarını tanıyarak bu kaynakların özelliklerini kavramalarını,
4. Millî gelir ve ekonomik büyüme kavramlarını ülkemiz ve yabancı ülkeler açısından de erlendirmelerini,
5. Malî piyasa kurumlarının i leyi lerini ve fonksiyonlarını tanımalarını,
6. Dı ticaretin ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini kavramalarını,
7. Türkiye'nin ekonomik sorunlarını ve nedenleri sıralayarak çözüm yolları önermelerini,
8. Paranın ekonomideki fonksiyonu kavramalarını,
9. Ana sektörlerin Türkiye ekonomisine katkılarını kavramalarını,
10. Ekonomi biliminin önemi ve toplumsal hayat içerisindeki yerini kavramalarını,
11. Para ve parasal olayları izleme ve de erlendirmelerini,
12. Ülkemizdeki millî gelirin olu umu ve da ılımını kavramalarını,
13. Ülke ekonomisinde önemli rolü olan mali kurumları yapısal yönleriyle tanımalarını,
14. Uluslararası ekonomik kurulu ların rolünü kavramalarını,
15. Çevresel faktörlerin ekonomiye etkilerini kavramalarını,
16. Çevre kirlenmesinin ekonomik yönünü kavramalarını,
17. Ekonomik olayları yorumlama ve de erlendirme yetene i kazanmalarını,
18. Türkiye ile Avrupa Birli i arasındaki ekonomik ili kilerin önemini kavramalarını amaçlamaktadır.

4.2. TEMEL BECER LER

Türk millî e itim sisteminin hedefledi i nitelikli insan tipini yeti tirmek bu programın temel felsefesini olu turmaktadır. Bu anlayı la hazırlanan bu programda ö rencilere kazandırılması hedeflenen temel beceriler unlardır:

1. Ele tirel Dü ünme
2. Yaratıcı Dü ünme
3. leti im
4. Ara tırma-Sorgulama
5. Problem Çözme
6. Bilgi Teknolojilerini Kullanma
7. Giri imcilik
8. Türkçeyi Do ru, Güzel ve Etkili Kullanma
9. Bilinçli Üretici
10. Bilinçli Tüketici
11. Verimlilik
12. Devamlılık

Ele tirel dü ünme: Ku ku temelli sorgulayıcı bir yakla ımla konulara bakma, yorum yapma ve karar verme becerisidir. Sebep sonuç ili kilerini bulma, ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalama, çe itli ölçütleri kullanarak sıralama yapma, verilen bilgilerin kabul edilebilirli ini, geçerlili ini belirleme, analiz etme, de erlendirme, anlamlandırma, çıkarımda bulunma vb. alt becerileri içerir.

Yaratıcı dü ünme: Ö rencilerin bir temel fikri ve ürünü de i tirme, birle tirme yeniden farklı ortamlarda kullanma ya da tamamen kendi dü üncülerinden yola çıkarak yeni ve farklı ürünler ve bilgiler üretme, olaylara farklı bakabilme, küçük çaplı da olsa bazı bulular yapabilmeyi kapsar. Ayrıntılı fikirler geli tirme ve zenginle tirme, sorunlara benzersiz ve kendine özel çözümler bulma, fikirler ve çözümler ortaya çıkarma; bir fikre, ürüne çok farklı açılardan bakma, bütünsel bakma vb. alt becerileri içerir.

mümkün de ildir. Bunun yerine hedef, ö renci ve konu niteli ine uygun yöntemlerden söz edebiliriz. Uygulamada çok çe itli yöntem ve tekniklerden yararlanma ö rencilere çok yönlü ve zengin ya antılar sa lar. Ö retim yöntem ve teknikleri, ö retim stratejilerinin yapı ta larıdır. Bir yöntemin içinde çe itli teknikler kullanılabilir. Bütün derslerde tek bir yöntem veya teknik kullanan ö retmen çok ba arılı olamaz. Gerçi ö retmenin genel bir planı, bir stratejisi olacaktır ama e er i ler planlandı ı gibi gitmiyorsa hemen planı gözden geçirip gerekli hedef düzeltme, yöntem veya teknik de i tirme i lerini yapabilmelidir.

Bir sorun çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, konuyu ö renmek ya da ö retmek amacıyla bilinçli olarak seçilen ve izlenen çe itli yollara yöntem; ö retim yönteminin uygulamaya koyma biçimine ya da sınıf içinde yapılan i lemlerin bütününe ise ö retim teknikleri denir .

Yöntemi bir tasarım, tekni i de bir uygulama olarak görebiliriz. Daha geni bir açıdan yöntemi, hedeflere ula mak için ö retme-ö renme sürecini desenleme ya da planlama; tekni i de bu desenlenen ve planlanan dü üncelerin uygulamaya aktarılmasında izlenen yol olarak görebiliriz .

Küçükahmet, ö retmenin derste izleyece i yolu belirlemesini etkileyen ba lıca faktörleri öyle sıralamaktadır :

- Ö retmenin kullanaca ı yöntem ve teknik hakkında yeterli bilgiye sahip olması
- Ö retmenin kullanaca ı yöntem ve tekni e yatkınlı ı
- Programın niteli i
- Zaman ve fiziksel imkânlar
- Maliyet
- Ö renci grubunun büyüklü ü
- Konunun özelli i
- Ö retim sonunda ö rencinin geli tirmesi beklenen beceriler vb.

Ö renme ve Ö retme Sürecinde Kullanılan Ba lıca Yöntem ve Teknikler

Anlatım: Bir konuya giri yaparken, bilgi aktarırken ya da özetlerken “yorumlayıcı”, “açıklayıcı” ve “belirtici” özellikleri kullanılır.

Anlatımda u noktalara dikkat edilmelidir:

- Basit ve kısa cümleler kurulmalıdır.
- Do ru anlatıma yer verilmeli ve mesleki terimler do ru kullanılmalıdır.
- Konu görsel materyallerle (grafik, resim, kroki gibi) desteklenmelidir.
- Küçük grup tartı maları ile konunun tartı lmasına imkân sa lanmalıdır.

Tartı ma: Bir konu üzerinde ö rencilerin kendi fikirlerini ifade etmesine, yorum, analiz, sentez ve de erlendirme yapabilmesine imkân sa lar. Tartı ma büyük grup tartı ması, münazara, panel, forum, seminer ekinde yapılabilir. Tartı ma ile ö rencilerin olgu ve olaylara ele tirel yakla ma, kendini ifade etme, karar verme, sorun çözmeye, sentez ve de erlendirme becerileri geli ir.

Tartı ma yapılırken u noktalara dikkat edilmelidir:

- Tartı ılacak konu ve sorun önceden belirlenmelidir.
- Tartı manın amacı ve süresi ve tartı manın sırasında izlenecek yol ö rencilere önceden duyurulmalıdır.
- Tüm ö rencilerin tartı maya katılması sa lanmalıdır.
- Tartı maya dersin tamamı ayrılmamalıdır.
- Ö rencilerin görü ve dü üncelerini ifade edebilmeleri için ortam sa lanmalıdır.
- Tartı ma önce küçük gruplarla olmalı daha sonra tüm sınıfça yapılmalıdır.
- Tartı ma sonunda çıkan sonuç özetlenmelidir.

Münazara: Birbirine zıt görüşler içeren bir konuda iki farklı grubun kendi görüşünü belli zaman birimleri içinde tarafsız bir dinleyici grubuna anlatarak sonuçlandırmaya dayanan bir tartışma tekniğidir. Münazarada;

- Dinleyici grup alkışlarıyla tartışmanın akışını etkilemeye çalışır.
- Öğrencilerden oluşan ve çalışmaları tek tek değerlendirilen ve kazanan tarafı açıklamaya yetkili bir jüri vardır.
- Tartışmalar fazla bilimsel olmaz; daha ziyade söz ustalığı ve hazır cevap olma gibi özellikler öne çıkar.
- Öğrenci hem kendi tezini hem de karşı tezi iyi bilmelidir.
- Eğitimci öğretmen münazarayı sınıfta düzenlemişse, daha sonra tartışma görüşleri topluca değerlendirilecek bir sınıf çalışması da yapmalıdır.

Örnek olay: Örnek olay incelemesi gerçek hayatta karşılaşılan bir problemin sınıf ortamında çözüme ulaştırılmaya çalışılması ile gerçekleştirilir. Öğrenciler, bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına, problem çözme becerisine sahip olurlar.

Örnek olay incelenmesinde şu noktalara dikkat edilmelidir:

- Öğrencilerin seviyelerine uygun problemler, gerçeklik, anlamlılık ve bütünlük açısından değerlendirilerek belirlenmelidir.
- Örnek olay, hedefler, iliskiler ve değerler bakımından değerlendirilmelidir.
- Tartışma sonunda ortaya çıkan ortak fikirler kaydedilmelidir.
- Örnek olayın incelemesinden sonra ulaşılan sonuçlardan nasıl yararlanılabileceği tespit edilmelidir.

Gösterip yaptırma: Öğretmenin bir işi nasıl yapılacağını gösterdikten sonra öğrenci ya da uygulama amacıyla öğrenciye yaptırmasıdır.

Gösterip yaptırmada dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Öğretmenin kazandırılacak beceriyi öğrencilere göstermesinden sonra bu işi her öğrencinin istenilen beceriyi kazanabilmesi için gerekli zaman tanınmalıdır.
- Sınıf, laboratuvar gibi ortamlar ve gösteri sırasında kullanılacak araç ve gereçler önceden hazırlanmalıdır.
- Beceriler sırayla basitten karmaşığa doğru amaçlı olarak gösterilmelidir.

Problem çözme: İstenilen hedefe ulaşmada en etkili yoldur. Öğrencilerin bilimsel yöntemleri kullanması ve bilimsel tutum kazanması açısından önemlidir.

Problem çözümede dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Problemin farkına varılıp tanımı ve sınırlandırılması yapılmalıdır.
- Problemin çözümüne ilişkin hipotezler (denenceler) üretilmelidir.
- Hipotezler için bilgi ve veri toplanmalı, değerlendirilmemeli ve organize edilerek yorumlanmalıdır.
- Çözüm uygulanarak elde edilen sonuçlara göre önerilerde bulunulmalıdır.

Bireysel çalışma: Bir öğrencinin kendi başına yaparak ve yararlanarak öğrenmek istediği bilgiye ulaşmasıdır. Bireysel çalışmada dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları tespit edilmelidir.
- Öğrencinin amacı belirlenmelidir.
- Zaman en iyi şekilde kullanılmalıdır.
- Planlama yapılmalıdır.

Grupla çalışma: Sınıftaki öğrenci sayısına göre en az 2, en çok 8-10 kişilerin bir araya gelerek aynı konu üzerinde ortak amaçlarla yaptıkları çalışmalardır. Temel amaç, grup üyelerinin birlikte düşünmelerine, kararsız fikirleri ortadan kaldırma ve rahat bir ortamda çalışmalarına olanak sağlamaktır.

Grupla çalı ma yönteminin özellikleri

- Gruba üye öğrenciler, kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda topluluk hâlinde belirlenmiş amaç veya amaçlara yönlendirilir.
- Grup çalışmasının özünde öğrencilerin bir konu veya problemle ilgili olarak birlikte konuları ve çözüm yollarını aramaları vardır.
- Grup üyeleri arasındaki iletişimin sağlıklı olması, tekniğin etkinliğini artıran önemli faktörlerdendir.
- Her bireyin üzerine düşeni yapması gerekir.
- Küçük gruplarda daha etkilidir.

Grupla çalı ma yönteminin kullanım ilkeleri

- Dersin hedefine ve etkinliğe göre, uygun sayıda öğrenci içeren gruplar oluşturulmalıdır.
- Gruplar, öğretmen tarafından rastgele oluşturulmalıdır; ancak belirli öğrencilerin aynı gruplarda yer almamalarına dikkat edilmelidir.
- Her grupta, grup çalışmaları koordine eden ve öğretmen ile bağlantı kuran bir grup lideri olmalıdır.
- Grup üyeleri sürekli iletişilerek öğrencilerin diğer kişilerle teması sağlanmalıdır.
- Konular öğrenci düzeyine uygun ve sınıfın ilgisini çekici nitelikte olmalıdır.
- Etkinlikler iyi planlanmalı ve öğrenciler önceden yapılacak etkinlikler ve sorumluluklar konusunda bilgilendirilmelidir.
- Her grup, çalışmalarını diğer gruplara sunmalı, gözlem ve değerlendirmeleriyle ilgili dönüt alıp vermelidir.
- Etkinlikler esnasında öğretmen dışarıdan gözlemci olarak sınıfta dolaşmalı, grup çalışmalarını kontrol etmeli ve grup üyelerine yardımcı olmalıdır.

Gözlem ve inceleme: Gözlem, bir olayı, bir nesneyi ya da gerçeği anlamak için olay, nesne ya da gerçeğin çeşitli belirtileri ve koşullarını izlemesidir. İnceleme ise, ele alınan bir konu ya da olayın özelliklerini ve ayrıntılarını tam olarak anlamaya çalışmak için yapılan yöntemli çalışmadır.

Gözlem çalışmaları ve incelemede dikkat edilmesi gereken noktalar:

- Çalışma ve incelemelerin konunun amaçları ve içeriyle doğrudan ilgili olması olmalıdır.
- Gözlem ve incelemenin her aşaması ayrıntılı olarak planlanmalıdır.
- Gözlem planının öğrencilerle ve hatta velilerle yapılması, plana öğrencinin ve velisinin katkısının sağlanması önemlidir.
- Gözlemin bir gezi ile birlikte olmasının gerektiği durumlarda, disiplin problemleri olmaması için organizasyonun çok iyi yapılması gereklidir.
- Öğrenciler, gittikleri yerlerde neye dikkat edeceklerini, neyi gözleyeceklerini bilmelidirler.
- Gözlem sırasında öğrencilerin düzgün not almaları sağlanmalıdır.
- Gözlem sonunda gözlem sonuçlarını görmeye yönelik bir değerlendirme yapılması esastır. Bu süreçte gözlem sırasında tutulan notlar, toplanan materyaller, çekilen fotoğraflar veya filmler, ses kayıtları vb. ayrıntılı olarak değerlendirilmelidir.

Beyin fırtınası: Beyin fırtınası, bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve hayal etme yoluyla düşünce ve fikir üretmek için kullanılan yaratıcı bir tekniktir. Buna “bulu fırtınası” da denilmektedir (Demirel, Öğretme Sanatı, s.90).

Beyin fırtınası tekniğinde bir sorunu çözmekle görevlendirilen grup üyeleri mümkün olduğu kadar çok fikirleri sunarlar. Bu yolla her bir üyenin çözüm önerisi diğer grup üyelerini yeni ve yaratıcı bululara ortaya çıkarmaya yöneltilir. Bu teknikte sorunun ne olduğu, toplantının amacının ve süresinin belirtilmesi, söylenenlerin analizi, değerlendirilmesi ve yeniden örgütlenmesinin yapılması gereklidir. Beyin fırtınası tekniğinde çeşitli çözüm yollarından

yararlanılır. Bu çözüm yollarından bazıları; benzerinden yararlanma, fikir bağlantıları kurma, zarardan yarar çıkarma.

Gösteri: Gösteri tekniğinin amacı bir izleyici grubunun önünde bir işi nasıl yapılacağını göstermektir. Gösteri sınıf ortamında, genellikle öğretmen ya da uzman kişilerce yapılır. Gösteri tekniğinde hazırlık amaçlı oldukça önemlidir. Hazırlık amacında;

- Gösterinin hedefinin ne olduğu, bu hedefe ulaşmada öğrencilerin nasıl bir rol oynayacağı, gösteri için yeterli araç gereç ve zamanın olup olmadığı tespit edilmelidir. En önemlisi de öğrencilere gösterinin hedeflerinin ne olduğunun iyice açıklanmasıdır.

- Gösteriyi öğretmen yapabileceği gibi öğrenciler kendi aralarında da yapabilirler. Gösteriyi öğrencilerin yapması bazı kalıplaşmış iletişim kurma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Soru cevap: En yaygın olan ve her dersin öğretiminde kullanılan soru cevap tekniği, öğrencilere düşünme, konuşma ve yazma alışkanlıklarını kazandırma bakımından oldukça önemlidir. Sokrates tekniği olarak da bilinen bu teknikte;

- Bütün sınıfı ilgilendiren sorular, tüm sınıfa sorulmalı ve aynı anda herkes cevabı bulmak için düşünürülmeli, daha sonra da soruyu cevaplandıracak kişileri belirlenmelidir. Bu belirlemede cevap vermeye gönüllü öğrencilere öncelik verilmeli, kolay sorular gruba göre öğrenmesi yavaş olan öğrencilere sorulmalıdır. Yanlış cevap veren öğrenciler azarlanmamalı ve sınıf içinde küçük düşürücü davranışlardan kaçınılmalıdır. Ayrıca soruların sınıftaki tüm öğrencilere adaletli bir şekilde yöneltilmelidir.

- Doğru cevaplar anında pekiştirilmelidir. Yanlış cevaplar düzeltilmelidir. Doğru cevapların verilmesi için ipuçları kullanılmalı ya da yan sorular sorulmalıdır.

- Sınıfta öğrencilere tek tek sorular yöneltiliyorsa oturma sırası, numara sırası gibi belli bir sıraya göre değerlendirilmelidir. Böylece tüm sınıfın dikkati ve ilgisi sağlanabilir.

- Soruları öğretmen sorabileceği gibi öğrencilerin öğretmene ya da öğrencilerin birbirine soru sormalarına da olanak sağlanmalıdır.

Soruların öğrencilerce cevaplandırılmasında dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Soruyu sorduktan sonra düşünmek için zaman bırakmalı.
- Öğrencilerin soruya kendi sözcüklerini kullanarak cevap vermeleri sağlanmalı.
- Konuşma güçlüğünü olan öğrencileri sabırla dinlemeli ve diğer öğrencilerin de sabırla dinlemesi sağlanmalı.

- Yanlış cevap veren ya da cevap vermede güçlük çeken öğrenci ile alay etmekten, onu azarlamaktan ya da küçük düşürücü bir davranışta bulunmaktan kaçınılmalı.

- Cevap vermek isteyen öğrencilere adlarını söyleyerek söz verilmeli.

Soru sormada en önemli husus, bekleme süresidir. Öğretmenlerin soru sorduktan sonra en çok bir saniye bekledikleri ifade edilmektedir. Bu süre, gerçek anlamda düşünmek için yeterli değildir. Genelde öğrenciler çabuk yanıt vermeye ilimindedir. Öğrenciler 3-4 saniyelik hamlelerle konuşmaktadırlar. Bu durum, uzun düşünerek verilen yanıtları ve tartışmaları olanaksız kılmaktadır. Öğretmenlerden, soru cevap tekniğini kullanırken soru sorduklarında bekleme süresi olarak öğrencilere 3-5 saniye vermeleri istenmektedir.

Drama: Drama, öğrencilerin hangi durumlarda, nasıl davranmaları gerektiğini ya ayararak öğrenmelerini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Problem çözme ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirir. Bu teknik bilinen en eski öğretim tekniklerinden biridir. Çok kullanışlı ve yararlı olduğu için günümüzde okullarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Drama tekni inin yararları öyle sıralanabilir:

- Etkili ve dikkatli dinleme yetene ini geli tirir.
- Ki inin kendine olan güvenini artırır.
- Anlama yetene ini ve yaratıcılı ı artırır.
- Akıcı konu mayı geli tirir.
- Dile hâkimiyeti ve ifade yetene ini geli tirir.
- Bilgilerin etkin kullanımını sa layarak onları peki tirir.
- Bu teknik tek taraflı olmayıp hem oyuncuya hem de seyirciye yöneliktir.

Drama tekni inin iki türü vardır. Bunlar biçimsel ve do al drama teknikleridir. Do al drama adından da anla ılaca ı üzere do al olmayı vurgular. Bu tür drama oyunlarında oyuncular kendilerini diledi i gibi ifade etme özgürlü üne sahiptir. Bu drama tekni inin amacı bireylere serbest konu ma alı kanlı ı kazandırmak, onların duygu ve dü üncelerini kendi sözcükleriyle diledikleri gibi açıklamalarına olanak sa lamaktır. Bu alı kanlıkların küçük ya larda daha etkili bir ekilde kazanıldı ı belirtilmektedir.

Biçimsel drama etkinli i ise daha çok yeti kin ö rencilere dönüktür ve duygu ve dü üncelerini ba ka bir ki ili e girerek ifade etme olana ı sa lar. Bu drama türünde oyunlar daha ciddi ve planlıdır. Oynanacak oyun ya da hikâye oyuncular tarafından payla ılmı , ezberlenmi ve provası yapılmı durumdadır. Biçimsel ve do al dramanın birçok türü vardır. Bu türler arasında genel olarak kesin bir ayırım yapılamamaktadır. Bunlar arasından serbest oyunlar, hikâyeleri sahneleme, resimlerle hikâye sahneleme, radyo ve TV haberlerini ya da yayınlarını taklit etme ve gölge oyunları do al dramaya; kuklalar, pandomim ve oyunlar da daha çok biçimsel dramaya örnek olarak gösterilmektedir.

Görü me: Görü me herhangi bir sorunun çözümünde ya da bir konu ile ilgili bilgi elde etmede do rudan ilgili ki i ya da kurumlarla önceden planlanmı yüz yüze yapılan etkinliktir. Görü menin amacına ula ması için;

- Ö rencilere görü menin nasıl yapılaca ı hakkında bilgi verilmeli,
- Görü me öncesi ön hazırlıklar (planlama, randevu, soruları hazırlama vb.) yapılmalı
- Görü meden sonra rapor hazırlanmalı, sınıfta sunulmalı ve tartı lmalıdır.

Benze im: Sınıf içinde ö rencilerin bir olayı gerçekmi gibi ele alıp üzerinde çalı ma yapmalarına imkân tanıyan bir ö retim tekni idir. Bu teknik ile bir olayın model (sanal) olarak canlandırılması sa lanır. Ö renciler bu olaya katılırlar, ona ekil verirler. Rollerini, i levlerini, görev ve sorumlulukları vardır. Problem çözer, beceri kazanır, karar verirler. Ö rencileri gerçek ortamlarda, gerçek araçlarla yeti tirmenin güç, tehlikeli ve maliyetinin fazla oldu u durumlarda gerçe in bir model ya da olu turulmu ortamlarda yeti tirilmesi esasına dayanır.

5.6. ÖLÇME VE DE ERLENDİRME

Ölçme ve de erlendirme, ö renme ve ö retme sürecinde ö rencilerin ba arılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, ö retim strateji-yöntem-tekniklerinin etkinli ini anlamak, programın zayıf ve kuvvetli yanlarını ortaya çıkarmak için yapılır. Bu programda de erlendirme, ö renme sürecini destekler ve ö rencinin geli imini izlemeyi amaçlar.

De erlendirme yaparken ö rencilerin;

- Ö rendiklerini ne kadar uygulayabildi i,
- Akıl yürütme becerilerinin geli im düzeyi,
- Derse yönelik tutumlarının nasıl oldu u,
- Dersle ilgili ne kadar öz güvene sahip oldu u,
- Öz düzenleme becerilerinin ne kadar geli ti i,
- Sosyal becerilerinin ne kadar geli ti i,
- Hangi düzeyde ileti im kurabildi i ve ili kilendirme yapıp yapamadı ı vb. göz önünde bulundurulmalıdır.

Önceki ö renmelerin sonraki ö renmeleri etkiledi i, eksik ya da yanlış ö renmelerin ise sonraki ö renmeleri engelledi i açıktır. Ö renmede ya anan bu aksaklıklardan haberdar olmak için zaman zaman ö rencileri yazılı olarak sınavın yanında tartışma, sunum, deney, sergi, proje, gözlem, görüşme, ürün dosyası, öz değerlendirme, akran değerlendirme vb. değerlendirme çalışmaları da yapılmalıdır. Bu amaçla kullanılması önerilen araçlar verilen hâliyle veya amaca uygun olarak yeniden düzenlenerek uygun yerlerde ve zamanlarda uygulanmalıdır. Ölçme araçlarından elde edilen verilerle yapılan değerlendirmeler öğrenci, öğretmen ve program için dönüt olarak kullanılabilir. Bu değerlendirmelerin amacı, öğrenci öğrenmelerindeki eksiklikleri belirleyip öğretmen-öğrenme sürecine katkıda bulunmaktır. Böylece, değerlendirme öğretmenin bir parçası haline dönüşür. Ölçme ve değerlendirme sürecinde soruların ve performans görevlerinin kazanımlara ve sınıf düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin akıl yürütme, ilişkilendirme vb. becerilerinin sınavında ise sorular ve cevaplar sözlü olarak verilmelidir. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları bir plan dahilinde yapılmalıdır. Ölçme ve değerlendirme planı hazırlanırken aşağıdaki sorular sorulur:

- Ölçme ve değerlendirmeyi hangi amaçla yapıyorum?
- Ölçme ve değerlendirme yapmak için hangi araç amacıma uygundur?
- Bu aracı ne zaman kullanmalıyım?
- Ölçme ve değerlendirme aracını nasıl uygulamalıyım?
- Ölçme ve değerlendirme aracından elde ettiğim bilgiyi nasıl değerlendireceğim?

Bir ölçme ve değerlendirme planı uygulanırken;

- Ölçme ve değerlendirme planı dersin kazanımlarına uygun olarak hazırlanır.
- Öğrencilerin çalışmaları sistematik olarak değerlendirilir.
- Öğrencilerin cevapları kadar düşünme yolları da değerlendirilir.
- Öğrencilerin problem çözme becerileri ve problem çözmeyle ilgili tutumları da ölçülür.
- Planda grupta yapılan çalışmaların değerlendirmesine de yer verilir.
- Mümkünse her fırsatta öğrencilerin görüşleri alınır.
- Sınıftaki öğrencilerin tümünün aynı zamanda değerlendirilmesi zorunlu değildir.
- Sınıftaki öğrencilerin problem çözme becerileri bir ya da birkaç problemle değerlendirilebilir. Değerlendirme için tüm problemlerin kullanılması zorunlu değildir.
- Ölçme ve değerlendirmenin nasıl uygulanacağı ve zamanı öğrencilere bildirilir.

Günlük çalışmaları değerlendirmek için günlükleri, ödevleri, alıştırmaları, kısa sınavları, kontrol listeleri ve görüşme formları kullanılabilir. Sınavlarda ve alıştırılarda performans değerlendirmeye uygun soruların yanı sıra çoktan seçmeli, eleştirme ve kısa cevaplı sorular yer alabilir.

Performans değerlendirme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak onların bilgi ve becerilerini eyleme dönüştürmelerini, gerçek yaşam aktivitelerini sağlayacak durum ve görevler aracılığıyla değerlendirme yapmak biçiminde tanımlanabilir. Performans değerlendirme, dersin kazanımlarıyla ilgili olarak öğrencinin günlük yaşamındaki problemleri nasıl çözeceğini ve problem çözmek için sahip olduğu bilgi ve becerileri nasıl kullanacağını göstermesini ister. Performans değerlendirme, gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanır. Bu tip değerlendirmede öğrenci, cevabı verilenler arasından seçmez ve kendisi yapılandırarak bir ürün meydana getirir.

Öğretmenler öğrencilerini değerlendirirken; kısa cevaplı, çoktan seçmeli, doğrudan doğruya yanıt, eleştirel sorulardan oluşan geleneksel testleri kullanabilirler. Performansa dayalı değerlendirme yapmak için ise açık uçlu sorular, gözlem, posterler, görüşmeler, öz değerlendirme formu, öğrenci ürün dosyası, projeler, performans görevleri vb. kullanılabilir. Bu görevler yapılırken öğretmenler öğrencilerin hem kullandıkları stratejileri hem de problem çözme süreçlerini değerlendirebilir. Açık uçlu sorular ve performans görevleri her bir öğrencinin öğrendikleri bilgilerle ilgili yorum ve değerlendirme yapmasına, sonuç çıkarmasına daha fazla fırsat verir. Aşağıda ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin bazıları ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

1. Proje: Ö rencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak istedikleri bir alanda/konuda inceleme, ara tırma ve yorum yapma, görü geli tirme, yeni bilgilere ula ma, özgün dü ünçe üretme ve çıkarımlarda bulunma amacıyla ders ö retmeni rehberli inde yapacakları çalı malardır.

Bir uzmanlık alanında, sık sık disiplinler arası ara tırma planlayarak ve tasarlayarak olu turulan bir ö renci ya da bir grup ö renci tarafından üstlenilen projeler ki iye yeni bilgiler, özel beceriler ve alı kanlıklar kazandırır.

Proje konuları zümre ö retmenleri tarafından belirlenebilece i gibi ö renciler de kendi ilgi duydukları alanlara göre bireysel ya da grup olarak proje konusu belirleyebilirler. Proje konuları bir tek alanla ilgili olabilece i gibi disiplinler arası da olabilir. Verilen proje konuları ö rencilerin düzeyine uygun ve yerel imkânlarla göre yapılabilecek nitelikte olmalıdır.

Ö rencilerin performanslarını ölçmek için ara tırma ödevi ya da projeler verilir. Ö rencilerin çalı maları için i takvimi hazırlanır. Bu takvime göre gözlem ve görü meler yapılarak ve hazırlanan ürüne bakılarak bu süreçteki çalı malar de erlendirilir. Ö rencilere çalı maları ile ilgili geri bildirimler verilir. Proje çalı malarında grup de erlendirme formu da kullanılabilir.

2. Performans görevi (ödevi): Programda öngörülen ele tirel dü ünme, problem çözme, okudu unu anlama, yaratıcılı mını kullanma, ara tırma yapma gibi ö rencinin bili sel, duyu sal, psiko-motor alandaki becerilerini aynı anda kullanmasını, geli tirmesini ve bir ürünün ortaya konmasını gerektiren çalı malardır.

Performans görevleri, cevabını ö rencilerin yapılandırdı ı bir görev, bir problem ya da açık uçlu bir soru olabilir. Ö renciler bu görevi yerine getirirken nasıl planladı mını, hangi stratejileri kullandı mını, verileri nasıl topladı mını ve organize etti ini, nasıl örnekle di ini, genellemelere nasıl ula tı mını, kısmi ve geçici çözümleri nasıl de erlendirdi ini ve cevaplarını nasıl savundu unu da gösterir.

Bu tür görevlerle ö rencilerden, derslerde kazandırılması hedeflenen üst düzey becerilerdeki geli imlerini günlük ya amla ili kilendirerek göstermeleri beklenmektedir. Performans görevlerinin bir sınıftaki her ö renciye, aynı konu ba lı nda ve aynı zamanda verilmesi zorunlu de ildir. Performans görevleri ö rencilerin seviyesine uygun ve ö renciler tarafından yapılabilecek nitelikte olmalıdır. Performans görevleri yapılırken ö renciler, ö retmen tarafından gözlemlenerek gereken yerlerde yönlendirilir. Bu görevler disiplinler arası bilgi alı veri inin sa lanması ve kalıcı ö renmelerin gerçekleşmesi için de yarar sa lar. Bu görevler gruplar hâlinde yaptırılarak ö rencilerin sosyal becerilerinin geli imi sa lanmı olur.

3. Gözlem: Ö rencilerin sınıf içi etkinliklere katılımları, soru ve önerilere verdikleri cevapları, grup çalı malarına ve tartı malarına katılımlarına yönelik yapılan çalı malarda sergiledikleri becerileri tutarlı, güvenilir, geçerli biçimde de erlendirmek amacıyla yapılmaktadır. Gözlem yapılarak ö rencilerin ba arıları, tutumları ve kendine güvenleri hakkında bilgi edinilebilir. Gözlem, ö renciler hakkında do ru ve çabuk bilgi sa lar. A a ıdaki noktalar, ö retmenlere gözlem yapmada kolaylık sa layacaktır:

- Ölçütleri koyarken bütün ö renciler için aynı standartlar kullanılır.
- Her ö renci birkaç kez gözlemlenir.
- Her ö renci de i ik durumlarda ve farklı günlerde gözlemlenir.
- Her ö renci de i ik özellikler, beceriler ve davranı lara göre de erlendirilir.
- De erlendirme, mümkün oldu u kadar gözlem yapıldı nda kaydedilir.

Gözlemler, informal biçimde yapılabilece i gibi gözlenecek ölçütlerin belirlendi i yapılandırılmı gözlem formları veya kontrol listesi kullanılarak da yapılabilir. Ö retmenlerin gözlem formlarını kullanarak ö rencilerin sergiledi i davranı ları kaydetmesi geçerlik ve güvenilirli e katkı sa lar. Ö rencilerin verdi i cevaplara göre nerede yardıma ihtiyaçları oldu una karar verilir. Performansları ve tutumları hakkındaki bilgilerine gözlem formlarından ula ılabilir.

4. Ö renci ürün dosyası: Ö rencilerin bir ya da birkaç alanda harcadı ı çabayı, geçirdi i evreleri ve çalı malarını gösteren bir koleksiyondur. Ö rencinin geli imini, veli ve ö retmenin izleyebilmesine olanak sa lar. Sınıf içi etkinliklerin ö rencinin seçimi sonucunda bir araya getirilip, yansıtılmasıyla olu an ö renci ürün dosyası, aynı zamanda hem ö retmen hem de ö renci için bir de erlendirme yöntemidir.

Ö renci ürün dosyası hazırlama sürecinde ö retmenin yapacakları

- Ö renci ürün dosyasının sınıfa tanıtılması
- Ö rencilere ürün dosyasının bir de erlendirme aracı oldu unun söylenmesi
- Ö renciye ürün dosyası hazırlamada rehber olacak bir yazı hazırlanması
- Ö renci ürün dosyalarında nelerin bulunabilece inin söylenmesi (projeler, ara tırmalar, problemler, stratejiler dereceli puanlama anahtarları, yazılar vb.)
- Yapılan çalı malardan belli periyotlarla en iyi ürünün seçilmesi
- Ö rencilerden, her ö renme ürünü materyali seçmek için bir gerekçe yazmaları ve çalı malarını ele tirmelerinin istenmesi
- Ö rencilere akranlarıyla birlikte ürünlerini payla ma fırsatı verilmesi
- Her a amanın nasıl de erlendirilece inin açıklanması ve ö rencilere puanlama konusunda bilgi verilmesi
- Ö renci ürün dosyasıyla ilgili ö rencilere geri bildirimde bulunulması

Ö renci ürün dosyasının içeri i

- Dosyanın “içindekiler” bölümü
- Ön söz, özet ya da öz geçmi (Burada ö renci çalı malarının ba langıçtan o ana kadarki geli imi anlatılır. Ö renci ba langıçta neredeydi, bu a amaya nasıl geldi?)
- Ö renci tarafından dosyaya konulan tüm ürünler ya da çalı malar
- Yapılan her çalı manın de erlendirilmesi ile ilgili dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi ya da öz de erlendirme formları
- Ö renci ürün dosyasının de erlendirilme ölçütleri
- Her ürünle ilgili yansıtma ifadelerinin yazılması

Bu ifadeler yazılırken a a ıdaki sorulardan seçilenler ö rencilerce cevaplanır.

- ✓ *Bundan ne ö rendin? Bu çalı ma senin için ne ifade ediyor?*
- ✓ *Hangi konuda ba arılı oldu unu dü ünüyorsun?*
- ✓ *Çalı mada hangi bölümler, kısımlar geli tirilmelidir?*
- ✓ *Tekrar denesen neleri de i tirir ya da ekledin?*
- ✓ *Neden bu çalı mayı seçtin?*
- ✓ *Bu çalı manda en çok neyi be endin?*
- ✓ *Burada senin için önemli olan ne?*
- ✓ *Bu, yaptı n çalı maları en iyi temsil eden örnek midir?*
- ✓ *Çalı mayı yaparken beklemedi in nelerle kar ıla tın?*

Ürün dosyasında a a ıdaki belgeler olabilir:

- Günlükler
- Ödev-alı tırma cevapları
- Ö rencilerin yazdı ı problemler
- Grup proje raporları (bireysel görü ler de olmalı)
- Ö rencilerin yaptı ı sunumların kayıtları
- Ders konularından birinin uygulaması ile ilgili bir rapor
- Ö retmen anekdotları
- Ö retmen kontrol listeleri
- De erlendirme çalı maları
- Afi , posterler vb.
- Kısa sınavlar

Ö renci ürün dosyasına alınan ürünlerin her biri, Ek'te verilen uygun ölçeklerle de erlendirilmelidir. Ek'teki form bir örnektir. Farklı de erlendirme yaklaşımları da kullanılabilir. Ö rencilerin açık uçlu sorularını, projelerini, performans görevlerini, ürün dosyalarını vb. de erlendirmek için dereceli puanlama anahtarları, kontrol listeleri ve dereceleme ölçekleri kullanılır.

5. Dereceli puanlama anahtarı: Performansı tanımlayan ölçütleri içeren puanlama rehberidir. Herhangi bir çalımanın puanlanması için geli tirilmi ölçütleri içeren bir araçtır.

Bütüncül dereceli puanlama anahtarı: Ö retmenin genel süreci veya ürünü bir bütün olarak, parçalarını dikkate almadan puanlamasıdır. Bu yöntem ö renme ürünleri toplam puan olarak de erlendirilmek istendi inde kullanılır.

Analitik dereceli puanlama anahtarı: Burada önce performans veya ürünün parçalarının ayrı ayrı puanlanmasını, sonra da bu puanları toplayarak toplam puanın hesaplanmasını gerektirir. Bu ölçekler, çalımanın ya da ürünün farklı boyutlarına farklı notlar vermek amacıyla olu turulur.

6. Kontrol listeleri: Gözlemlenen performansın ya da ürünün belirlenen performans ölçütlerine ne derece uyumlu oldu u kontrol listeleri kullanılarak belirlenebilir. Davranı ların ya da özelliklerin varlı ı gözlenebilmi se i aretlenir. Her gözlem iki de erli olarak kaydedilmelidir (var/yok, evet/hayır, görüldü/görülmedi; do ru/yanlı , yapıldı/yapılmadı vb.). Aynı anda tüm ö renciler gözlemlenmeye çalı ılmaz.

7. Duyu sal özellikleri ve öz düzenleme becerilerini de erlendirme: Ö rencilerin bili sel geli imlerinin yanı sıra duyu sal geli imleri de önemlidir. Duyu sal boyutun de erlendirilmesinde ö rencilerin derse yönelik tutumları, kendine güvenleri vb. hakkında bilgi edinmek için ölçekler kullanılabilir, gözlem veya görü me yapılabilir. Ö rencilerin duyu sal özelliklerini gözlemek amacıyla duyu veya dü ünçeye yönelik sorular hazırlanabilir. Sorulardan bazıları unlar olabilir:

- Konu i lenirken severek yaptıklarınız nelerdir?
- Konu i lenirken sizi neler zorladı? Bu zorlukların üstesinden gelebildiniz mi? Gelebildiyseniz neler yaptınız?
- İm di bu ders hakkında ne dü ünüyorsunuz?
- Daha ba arılı olmak için ne yapıyorsunuz?
- Grup olarak çalı maktan ho lanıyor musunuz? Neden?
- Neler ö renmek istersiniz? Neden?

Ö rencilerin bili sel geli imlerinin yanı sıra duyu sal geli imleri de önemlidir. Bunun için tutum ölçekleri kullanılır. Bir ö rencinin ölçekten aldı ı puan, ölçekte bulunan maddelerden aldı ı puanların toplamından olu ur.

4.7. EKONOM Ö RET M VE Ö RENME

Bu programın uygulanmasında e itim bilimlerindeki son geli meler ile aktif ö renme ve etkili ö retim yöntemleri, yapılandırmacı ö renme yaklaşımı dikkate alınmalıdır. Etkili ve ba arılı bir e itim sürecini amaç edinmi tüm ö retim programlarında oldu u gibi ekonomi ö retimi programında da programın merkezinde ö renci vardır. Bu nedenle program uygulanırken bireylerin bireysel özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, geçmi ya antıları dikkate alınmalıdır. Ö rencilerin derse aktif katılımı sa lanmalıdır. Programın uygulayıcısı ö retmen, iyi bir rehber olmalıdır. E itim bilimindeki son geli meler; ö retmenin bilgi aktaran de il, bilgiye ula ma yollarını ö renciye ö reterek derste rehberlik yapıcı bir konumda olmasını önermektedir. Ö retmenlerimize yüklenen bu rol ö retmeni geri plana itme ve ö retmeni pasifle tirme olarak dü ünülmemelidir. Aksine bu rol ö renmeyi kolayla tırarak ö retmenin yükünü hafifletmekte ve bireylerin iç disiplin ile bilgiye ula mak için etkili yolları kullanarak kendisini geli tirmesini zorunlu kılmaktadır.

Ekonomi: Ekonomik hayat toplumsal ya antının vazgeçilmez ö elerinden birisidir. Bu anlamda ekonomi, toplumsal ya antıyla ve kültürle iç içe bir kavramdır. Ekonomik ya antı

günlük hayatımızı ekillendiren temel u ra tır. Ekonomi önemi itibariyle insan ili kilerini derinden etkiledi i gibi ülkeler arası ili kileri de belirleyen temel etkenlerin ba nda gelmektedir. Ekonomi geli mi lik düzeyinin de temel göstergesidir. Bu nedenle gerek bireysel anlamda gerekse ülkeler bazında ekonomik durum, gücün bir göstergesidir.

Ekonomi ta ıdı ı özellik itibariyle hem bireysel anlamda hem de devlet bazında sa lıktan e itime, spordan beslenmeye, ula ımdan giyim tarzına kadar her alanı etkileyen vazgeçilmez bir unsurdur. Bu gerçe in farkında olan büyük önder M. Kemal ATATÜRK Kurtulu Sava ından sonra millet olarak yeni bir sava a giri mi tir. Bu sava ın ekonomi alanındaki sava oldu unu belirtmi ve ekonominin hemen her alanında büyük bir seferberlik hamlesi ba latmı tır. Bugün ekonomimizin temelini olu turan dev tesisler ve yatırımlar o dönemin eseridir. Zaten Atatürk ilke ve inkılâplarının temelinde ekonomik ve kültürel anlamda ça da uygarlık seviyesinin üzerine çıkma anlayı ı vardır.

Ekonomi ö retiminin önemi: E itim toplumsal bir süreçtir. E itim kurumları toplumsal kurumların ba nda gelmektedir. E itim ve ö retim faaliyetlerinin temel amacı bireyi toplumsal hayata hazırlamaktır. E itimin bu özelli i ekonomi ö retiminin amacını da olu turur.

Bu programın uygulanmasındaki asıl amaç, yeni nesillerin ekonomik hayata ayak uydurmalarını sa lamak ve temel ekonomi bilgi ve becerileri kazanarak yetenekleri do rultusunda ileride ekonomik hayat içerisinde var olan fırsatları görerek ekonomik ba ımsızlıklarını kazanmalarınıdır. Ekonomi e itimi bu özelli i ile önemli bir ihtiyacı giderecektir.

Neden ktisat E itimi Görüyoruz?

ktisat bir bilimdir. Öyleyse önce u soruyu yanıtlamalı: Neden bilim e itimi görüyoruz? nsanlık tarihini belirleyen, iki temel e ilim vardır: 1- nsan ya amak ister, hem de iyi ya amak ister. 2- nsan merak eder, ya adı ı evrene ait gerçekleri ö renmek ister. te bu iki e ilimdir ki insanı çevresini tanımaya, bilmeye, ö renmeye itmi tir. Zamanla bilgiler biriktirilm , sistemle tirilmi tir. Bundan da yava yava bilimler do mu tur. Demek ki “Neden bilim e itimi görüyoruz?” sorusunun yanıtı öyle: Daha iyi ya amak ve gerçekleri ö renmek için bilim e itimi görüyoruz. Bu önermeyi herhangi bir bilime uygulayabiliriz. Örnek: Gerçe i ö renmek ve daha iyi ya amak için matematik, fizik e itimi, tıp e itimi görüyoruz. Öyleyse sorumuzun yanıtını bulduk: Gerçe i ö renmek ve daha iyi ya amak için iktisat e itimi görüyoruz.

Atatürk'ün güzel bir sözü, “neden iktisat e itimi?” sorusuna en güzel ve en kestirme cevaptır. “Ekonomi demek her ey demektir.” Gerçekten biz iktisadı bunun için, “Ekonomi demek, her ey demek” oldu u için ö reniyoruz (DURA, Cihan; 2007: Prof. Dr. Erciyes Üniversitesi Ö retim Üyesi. <http://www.cihandura.com>).

Ekonomi e itimi: Ekonomi e itimi, ekonomik hayatın bireyler için gerekli kıldı ı temel bilgi ve becerileri içermektedir. Bireylerin ekonomik hayatın dı nda kalması dü ünülemez. Bu nedenle ekonomi dersinin e itim kurumlarında okutulmasına gereksinim duyulmu tur. Ekonomi, e itimi hem etkileyen hem de e itimden etkilenen toplumsal bir yapıdır. Ekonomi ö retimiyle ekonomist yeti tirmek temel amaç olmayıp bireylerin, ekonomik ya antının zorunlu kıldı ı temel becerileri kazanmalarını sa lamaktır. Bu gerçekler do rultusunda ekonomi e itimi;

- Bireylerin toplumsal hayata uyum sa lamalarını,
- Bireylerin çevrelerinde var olan fırsatları görmelerini,
- Bireylerin ki isel, ulusal ve evrensel sorunlar konusunda bilinç kazanmalarını sa lar.

Ekonomi ve kültür: Sosyolojik bir kavram olan kültürü geni anlamda insanların olu turdu u de erler ve kazanımlar manzumesi olarak tanımlanabilir. Kültürün bu tanımından yola çıkarak ekonomik faaliyetleri kültürle menin temel faktörlerinden birisi olarak görülebilir. Kültürel geli me ve de i meyi etkileyen ekonomik yapı aynı zamanda kültürel hayattan da etkilenmektedir. Bu bakımdan ekonomi ve kültür arasında çift yönlü bir etkile im oldu u söylenebilir.

Ekonomi ö renmenin psikolojisi: E itimin bir amacı da psikolojik açıdan sa lıklı, olumlu benlik algısına sahip bireyler yeti tirmektir. Bu amaca ula mak için e itimin, bireyin ihtiyaç duydu u alanlara yönelik fırsatlar sa laması gerekir.

Sa lıklı toplumların temelinde kendini gerçekleştir mi mutlu bireyler vardır. Bireylerin kendilerini gerçekleştir medeki en önemli ihtiyaçları e itimle kar ılanabilir. Çünkü bireyler aldıkları e itimle sosyal statülerini ve ekonomik ba ımsızlıklarını kazanmaktadır. htiyaç ve

psikoloji arasındaki ili kiden hareketle bireyin ihtiyacı olan ekonomik hayata uyumu konusunda verilecek bir eğitim sa lıklı toplum olu umuna katkıda bulunacaktır.

Bilgisayar teknolojisi ve ekonomi ö retimi: Günümüzde bilgisayar teknolojisinin önemi gittikçe artmaktadır. Her insanın; ça da bilim ve teknolojik metotları bilen, yorumlayan, kullanan, geli tiren ve alanındaki yeniliklere uyum sa layan, üretken olması, teknik insan gücünün yeti tirilmesi vazgeçilmez amaç haline gelmiştir. Eğitim ve kültür düzeyleri yüksek, geli en teknolojiye uyum sa layabilen toplumlar gelece in dünyasının ekillenmesinde önemli rol oynayacaklardır. Bilgiye ula ma, bilgi payla ımı, ileti im, ticaret bankacılık vb. birçok alanda bilgisayar vazgeçilmez bir ö e haline gelmiştir. Hayatımızda bu kadar önemli hale gelen bilgisayarın eğitim ö retim sürecinde kullanılmaması dü ünülemez.

Artık okullarımızda bilgisayar vazgeçilmez bir eğitim ve ö retim aracı haline gelmiştir. Bilgisayar teknolojisi eğitim ö retim sistemimizde bilgiye ula ma ve payla ma vb. birçok faaliyette etkin olarak kullanılmaktadır. Eğitim ö retimi sınıf dedi imiz dört duvar arasında görmeyen birçok ö retmenimiz bilgisayar teknolojisini kullanarak istedi i anda ö rencisinin okul dı ı çalı malarını yönlendirebilmekte, ö rencisinin sorularına anında cevap verebilmektedir. Bu bağ lamda ekonomi ö retiminde bilgisayar teknolojisinin etkin olarak kullanılması dersin amaçlarına daha kolay ula mamızı sa layacaktır. Özellikle ekonomi ile ilgili bilgiye ula ma da bilgisayar teknolojisinin kullanımını son derece önemlidir.

Ekonomik hayatta bilgisayar teknolojisinin önemi tartışılmaz. Ekonominin can damarlarından olan bankacılık i lemleri artık cep telefonlarıyla bile yapılabilmektedir. Bu durum bilgisayar teknolojisinin hangi boyutlara ula tı ını açıkça göstermektedir. Bu nedenle bilgisayar teknolojisinin ula tı ı tüm imkânlar eğitim ö retim faaliyetlerinde etkin olarak kullanılmalıdır.

4.8. Ö RENME VE Ö RETME SÜREC LE LG L TEMEL LKELER

Ö renci aktif olmalıdır: Ö renme ve ö retme sürecinde ö renci daima aktif olmalıdır. Eğitim ö retim sürecinde bu programın merkezinde ö rencinin oldu u asla göz ardı edilmemelidir. Ö rencinin daima aktif tutularak kendisini ifade edebilmesi Türkçeyi do ru kullanma alı kanlı ı kazanması son derece önemlidir. Eğitim ö retim sürecinde ö rencinin aktif olması ö renmeyi de hızlandırmaktadır.

Ö retimde örneklendirme ve ipucu uygulamalarına önem verilmelidir: Eğitim ö retim faaliyetlerinin temel amacı ö rencide istedik yönde davranı de i ikli i meydana getirmektir. Bu amaca ula abilmek için alıcı konumunda bulunan ö renciye iletilmek istenen asıl mesajın davranı a dönü ebilmesi için süreci kolaylaştırıcı uygun ipucu kullanmak ö renmeyi kolaylaştırır. Eğitimci bu programı uygularken ö rencilerin ekonomi konusunda sıfır bilgiye sahip olduklarını dü ünerek eğitim ö retim sürecinde amacın gerçekleşmesine yönelik uygun ipucu kullanılmalıdır. Mümkün oldu u ölçüde, resim, video, bilgisayar vb. görsel araçları kullanılmalı, gezi, gözlem ve inceleme çalı malarına yeterli zaman ayırılmalıdır. ipucu vermek sonuç almada yeterli olmayabilir. Bu nedenle ö retmen yeterli örnekler kullanarak süreci somutla tırmalıdır. Böylece konunun anlaşılabilirli i ve ö renme daha etkili gerçekleşecektir.

Anlamlı ö renme amaçlanmalıdır: Ö renmenin sadece bili sel düzeyde gerçekleşmesi eğitim ö retim sürecinde yeterli görülemez. Bilgi, davranı a dönü tü ü sürece ve uygulanabilir oldu u sürece anlamlıdır. Bu nedenle ö rencilere temel ekonomi bilimini aktarmanın yanında, bu bilgileri kullanmalarını ve davranı a dönü türmelerini de amaçlamamız gerekir. Ö renci bankanın i levlerini mutlaka bilmelidir. Ancak bu tek baş ına yeterli değildir. Ö renci ö rendi i bankanın i levlerini yerinde de görürse bilgi çok daha anlamlı ve kalıcı izli olur. Bu sürece ek olarak bir de ö renci bankada hesap açma vb. bankacılık hizmetlerinden birisini gerçekle tirirse ö renme çok daha anlamlı olur.

Ö retimde etkili ileti ime önem verilmelidir: Etkili ileti im hayatın her alanında ba arı için temel faktördür. Bu nedenle ileti imin eğitim ö retim sürecindeki önemi yadsınamaz. Hatta ileti im ile eğitim ve ö retim faaliyetinin iç içe geçmi kavramlar oldu unu söyleyebiliriz. İletiimsiz bir eğitim ö retim süreci dü ünülemez. Ekonomi eğitimi sırasında etkili ileti imin gerçekle mesine önem verilmelidir.

Ö retimde ya ayan ekonomi ile ili kilendirmeler önemsenmelidir: Hiç bir dersin i leni sürecinde ö retmene sadece teorik bilgileri aktarması tavsiye edilmez. Ö retmen teorik bilgileri, uygulama yoluyla anlamlı hale getirmelidir. Ö renci için en anlamlı bilgi en yararlı bilgidir. Bu nedenle ö retmen e itim ö retim sürecinde günümüzdeki ekonomik hayatta geçerli olan bilgi ve becerilere özel bir önem vermelidir.

Di er derslerle ili kilendirmeler önemsenmelidir: Ekonomik faaliyetler günlük hayatı derinden etkileyen temel u ra alanıdır. Bu nedenle ekonomi dersinin i leni i sırasında günlük hayatla ili kilendirmelere özel bir önem verilmelidir. Böylece ekonomi dersi ö renciler için daha anlamlı ve anla ılır olacaktır. Ekonomi dersi özelli i itibariyle di er tüm derslerle ili kilendirilebilir özelliktedir. Bu nedenle dersin i leni i sırasında matematik, sosyoloji, tarih, inkılâp tarihi ve Atatürkçülük gibi derslerle ili kilendirmelere önem verilmelidir.

Ö renci motivasyonu dikkate alınmalıdır: Ö retmen e itim ö retim sürecinde ö rencinin istekli olarak faaliyetlerin içerisinde yer almasına özel bir önem vermelidir. Bu yolla hem kalıcı ö renme gerçekleşir ve hem de ö renme kolayla ır. Ö renci motivasyonunu (isteklendirme) sa lamada bireysel farklılıklar göz ardı edilmemelidir. Ekonomi ile ilgili verilen örnekler homojen olmayan ö renci grubunda iyi seçilmelidir. Verilen örnekler ve açıklamalar her bireyin özelliklerine hitap ederse ö renci grubunun derse motivasyonu daha kolay olur. Ekonomi bilimi özelli i itibariyle teknik terimleri fazla olan bir disiplindir. Bu nedenle ö retmen ö renci için bir anlam ta imayan teknik terimleri kullanmaktan mümkün oldu u kadar kaçınmalıdır. Örnekler ve ipuçları ö renci seviyesine uygun olan günlük hayatta sık kullanılan ekonomi ile ilgili terimlerden olu malıdır.

birli ine dayalı ö renmeye önem verilmelidir: İnsan sosyal bir varlıktır. E itim ö retim faaliyetlerinin en önemli hedeflerinden birisi de bireyi sosyalle tirmektir. Bu nedenle ekonomi dersinin uygulanması sırasında ö rencilerin sosyalle mesi, akranlarıyla ortak projeler üzerinde çalışması, i birli i yapması amaçlanmalıdır. Böylece ö rencilerde; sorumluluk duygusu, sa lıklı ileti im kurma, birlikte i yapma, sosyal hayata uyum becerileri geli ecektir.

Teknoloji etkin kullanılmalıdır: Teknoloji günümüz dünyasında hayatın her alanına girmi tir. Teknoloji ve e itim arasında etki bakımından çift yönlü bir ili ki vardır. E itim ö retim faaliyetleri teknolojik hayatın gereksinim duydu u bireyleri yeti tirerek teknolojinin geli mesine katkıda bulunur. E itim bilimi aynı zamanda teknolojiyi kullanarak e itim ö retimin daha etkili ve kaliteli olarak gerçekleşmesini amaçlar. Ekonomik hayatta teknolojik imkânların kullanılması ekonomik faaliyetlerin daha etkin yürütülmesini sa lar. Ekonomi e itiminde görev alacak e itimcilerin bu programın uygulanma sürecinde özellikle bilgisayar teknolojisini etkin olarak kullanmaları önerilir. Özellikle günlük ekonomik geli melerin takibi ve yorumlanması konusunda bilgisayarın kullanılması bu programın amaçlarına ula masında önemli rol oynayacaktır. Günlük hayatımızda sürekli konu ulan dövizdeki hareketlilik, borsadaki geli meler, özelle tirme gibi güncel ve aktüel konuların takibinde bilgisayarı kullanma konusunda kazandırılacak olumlu davranı lar ö rencilerin ya antısında büyük avantaj ve kolaylıklar sa layacaktır.

4.9. PROGRAMIN UYGULANMASINA İ L İ K N AÇIKLAMALAR

Bu programla ö rencilerin toplumsal bir süreç olan ekonomik faaliyetlerin gerektirdi i temel bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmı tır. Türk millî e itim sisteminde yer alan tüm ders programları tamamen birbiriyle ilintili ve birbirini tamamlayıcı bir özelli e sahiptir. Bu nedenle ekonomi dersi ö retim programı kendi özel amaçları yanında aynı zamanda Türk millî e itiminin genel amaçlarını da gerçekle tirmeye yönelik bir programdır. Programın uygulayıcısı ekonomi dersi ö retmeninin a a ıda yer alan maddeleri göz önünde bulundurması bu programın amaçlarının gerçekleştirilmesini sa layacaktır.

1. Derse ili kin planlar hazırlanırken, ö retim programı incelenmeli, ders kitapları ve di er yardımcı materyaller gözden geçirilmeli, kazanımların di er derslerle ve ders içi ili kiler ile ön ö renmeler dikkate alınmalıdır.

2. Programın bütün a amalarında Türkçenin do ru ve düzgün kullanımına özen gösterilmelidir. Ders ö retmeni bu konuda ö rencilere örnek olmalıdır.

3. Program uygulanırken Türk millî e itiminin genel amaçları ve temel ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

4. Dersin ö retmeni okulun bulundu u yerin ekonomik yapısıyla ilgili ödevler vererek ö rencilerin yakın çevrelerindeki ekonomik faaliyetlerden haberdar olmalarını sa lamalıdır.

5. Ünitelerde Atatürk döneminde gerçekleştirilen ekonomik faaliyetler ile Cumhuriyet döneminde girilen ekonomik hamlelere vurgu yapılmalı bu konularla ilgili olarak ö rencilere; araştırma, inceleme, proje çalışmaları verilmelidir. Ekonomik bağımsızlık, savunma sanayinde dışa bağımlılığın azaltılması, bilimsel ve teknolojik gelişmenin önemi, tarımda teknolojinin etkin olarak kullanılması, beyin göçünün önlenmesi gibi konulara değinilerek bu konularda ö rencilere duyarlılık kazandırılmaya çalışılmalıdır.

6. Programın uygulanması sırasında eğitim teknolojilerine özel bir önem verilmelidir. Televizyon, projeksiyon, video gibi araçlar, özellikle günümüz dünyasında bilgiye en kısa yoldan ulaşma aracı olan bilgisayar etkili olarak kullanılmalıdır. Eğitimde araç gereç kullanımının eğitim sürecini monotonluktan kurtardı, öğrenmede kalıcılığı arttırdığı unutulmamalıdır.

7. Düzenlenen etkinlikler günlük hayatta kullanılabilir olmalıdır. Ekonomik faaliyetlerin günlük hayatla iç içe olmasından dolayı öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bilgi ve beceriler mutlaka toplumsal yaşamla güdümlü olmalıdır.

8. Programın uygulanması sırasında tekrara önem verilmelidir. Yerde tekrarin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve kalıcılığı arttırdığı unutulmamalıdır.

9. Öğrencilerin geçmiş yaşantıları, hazır bulunuşluk düzeyleri bireyin ve toplumun ihtiyaçları okul ve çevre imkânları göz önünde bulundurulmalıdır. Ünitelere ayrılacak süre çevresel şartlar dikkate alınarak öğretmen tarafından düzenlenmelidir.

10. Ünitelerin sıralanmasında yakından uzağa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeye ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Program uygulanırken bu sıralama dikkate alınmalıdır.

11. Eğitim öğretim sürecinde gezi, gözlem faaliyetlerine önem verilmelidir. Süre ve imkânlar elverişli ölçüde ekonomi ile ilgili kurum ve kuruluşlara (bankalar, fabrikalar, ticari işletmeler, meslek örgütleri vb.) gezi düzenlenebilir. Konuyla ilgili uzman kişiler eğitim öğretim ortamına davet edilebilir. Gerçek ortamda yapılan eğitim her zaman soyut olarak bilgi aktarımına dayalı eğitimden daha kaliteli ve daha kalıcıdır.

12. Ekonomi eğitimi sadece ders saati ile sınırlandırılmamalıdır. Öğrencilere ders saatinde de dersle ilgili inceleme ve gözlem çalışmaları yapması için rehberlik yapılmalıdır.

13. Eğitim öğretim faaliyetinin amacına ulaşma düzeyini belirlemek için farklı ölçme yöntemleri kullanılır. Ölçme ve değerlendirme sadece klasik bir sınav sistemi sonucunda not takdir etmek olarak düşünülmemelidir. Öğretmen, kazanımların davranışa dönüşmesini ölçmenin yanında, eğitim öğretim faaliyetini, programın kendisini de değerlendirme gerekir. Değerlendirmede ölçme araçları iyi seçilmelidir. Ölçme araçları hiçbir zaman standart olarak düşünülmemelidir. Öğretmen kendi bilgi ve becerisiyle yeni ölçme aracı geliştirebilir.

14. Bu programa göre hazırlanacak ders kitaplarının yazımında aşağıda belirtilen forma sayılarına uyulmalıdır.

DERS KİTAPININ BOYUTU VE FORMA SAYISI

DERS KİTABI	
Kitap Boyutu	Forma Sayısı
19,5 x 27,5 (A4)	10–15

4.10. EKONOM DERS Ö RETİM PROGRAMININ ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

Ekonomi dersi ö retim programı altı ünite de yapılandırılmı tır. Bu ünitelerin temel özellikleri a a ıda kısaca açıklanmı tır.

I. Ünite: Ekonomi Nedir?

Bu ünite di er ünitelerin temeli olarak dü ünülmü , bu nedenle di erlerinin daha anlaşılabilir olması açısından ihtiyaç, mal, hizmet, fayda, gelir gibi ekonomi ile ilgili temel kavramlara de inilmı tır. Ayrıca bu ünite de Türkiye'nin ekonomik kaynaklarına, ekonomik sistemlere, ekonominin konusuna ve Atatürk'ün ekonomi ile ilgili görüşlerine yer verilmi tır.

II. Ünite: Piyasa Mekanizması: Talep, Arz ve Fiyat Olu umu

Bu ünite de malların de im de erlerini belirleyen fiyatın tanıtılması, arz ve talep ilkelerine göre olu umunun açıklanması hedeflenmi tır. Ayrıca arz ve talep mekanizmalarının i leyine yer verilmi , tam rekabet piyasası kavramı verilerek piyasada rekabetin aksadı ı durumlara de inilmı tır.

III. Ünite: Millî Gelir, Ekonomik Büyüme ve stihdam

Bu ünite de millî gelir ve millî gelir ile ilgili temel kavramlar verilerek, ö rencilere ekonomik büyümenin önemini kavramalarına yönelik davranı lar kazandırılmaya çalı lmı tır. Ayrıca ö rencilerin konuyla ilgili olarak ülkemizin millî geliri ile di er ülkelerin millî gelirlerini karşılaştırmaları, ekonomik büyüme açısından istihdamın önemini fark etmeleri amaçlanmı tır.

IV. Ünite: Para, Bankacılık ve Enflasyon

Bu ünite de mübadele kavramı ortaya konularak bir mübadele aracı olan paranın görevleri açıklanmı tır. Ayrıca para ile ilgili kurulu lar ve bu kurulu ların görev ve sorumluluklarına de inilmı , günümüzün önemli ekonomik sorunu olan enflasyon ve enflasyona karşı alınması gereken önlemlere yer verilmi tır.

V. Ünite: Ödemeler Dengesi, Dı Ticaret ve Uluslararası Ekonomik Kurulu lar

Bu ünite de ekonomik faaliyetlerin uluslararası boyutuna de inilerek; ödemeler dengesi, devalüasyon, uluslararası ekonomik kurulu lar konularına yer verilmi tır. Ayrıca ülkemizin ekonomi politikalarında önemli rol oynayan Avrupa Birli i'ne giri süreci ve bu sürecin Türkiye ekonomisine etkisi konusunda ö renci seviyesine uygun yeterli kazanımlar edindirilmeye çalı lmı tır.

VI. Ünite: Türkiye'nin Genel Ekonomik Sorunları

Bu ünite de ö rencilerin ilk be ünite de edindikleri kazanımlar ı ında; i sizlik, gelir da ılımı bozuklu u, dı borçlar, çevresel sorunlar gibi Türkiye'nin temel ekonomik problemlerini tanımaları; bu problemlerin çözümü konusunda duyarlılık kazanmaları ve çözüm yolları geli tirmeleri hedeflenmi tır.

ÜNİTELERİN SÜRESİ

ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	SÜRE/DERS SAAT	ORAN (%)
I. EKONOM NEDİR?	13	16	21,0
II. PİYASA MEKANİZMASI: TALEP, ARZ VE FİYAT OLUŞUMU	7	8	11,2
III. MİLLÎ GELİR, EKONOMİK BÜYÜME VE İSTİHDAM	11	12	17,8
IV. PARA, BANKACILIK VE ENFLASYON	11	13	17,8
V. ÖDEMELER DENGESİ, DIŞ TİCARET VE ULUSLARARASI EKONOMİK KURULUMLAR	9	13	16,1
VI. TÜRKİYE'NİN GENEL EKONOMİK SORUNLARI	10	10	16,1
TOPLAM	61	72	100

I. ÜN TE: EKONOM NEDİR?

- A. EKONOMİK KAYNAKLAR
- B. HİTAY
- C. MAL VE HİZMET
- Ç. FAYDA
- D. GELİR
- E. TÜKETİM
- F. ÜRETİM
- G. ÜRETİM FAKTÖRLERİ
  - 1. Emek
  - 2. Tabiat
  - 3. Sermaye
  - 4. Girişimci
- H. TÜRKİYE'NİN EKONOMİK KAYNAKLARI
  - 1. Beşeri Kaynakları
  - 2. Sermaye ve Teknoloji
  - 3. Doğal Kaynaklar
- H. TÜRKİYE'NİN ANA SEKTÖRLERİ
  - 1. Tarım
  - 2. Sanayi
  - 3. Hizmet
- I. KİTLE
- J. EKONOMİNİN KONUSU VE AMACI
  - 1. Ekonominin Tanımı
  - 2. Ekonominin Konusu
  - 3. Ekonominin Amacı
- J. EKONOMİK SİSTEMLER
- K. ATATÜRK'ÜN EKONOMİK İLGİLİ GÖRÜMLERİ

II. ÜN TE: PİYASA MEKANİZMASI: TALEP, ARZ VE FİYAT OLUŞUMU

- A. TALEP
- B. ARZ
- C. FİYAT VE FİYAT OLUŞUMU
- Ç. PİYASADA DENGE
- D. PİYASA YAPISI
  - 1. Tam Rekabet
  - 2. Eksik Rekabet
    - a. Monopol (tekeller) piyasası
    - b. Oligopol piyasası
    - c. Monopolcu (tekeller) rekabet piyasası

III. ÜN TE: MİLLİ GELİR, EKONOMİK BÜYÜME VE İSTİHDAM

- A. GSMH – MG – GSYH
- B. MİLLİ GELİRİN DAĞILIMI
- C. MİLLİ GELİRİN ÜRETİM FAKTÖRLERİ ARASINDA DAĞILIMI
  - 1. Rant
  - 2. Faiz
  - 3. Ücret
  - 4. Kâr

- Ç. M LLÎ GEL R N ULUSLARARASI KAR ILA TIRILMASI
- D. EKONOM K BÜYÜMEN N KAYNAKLARI
- E. EKONOM K BÜYÜME VE GEL ME
- F. EKONOM K BÜYÜME HT YACI
- G. EKONOM K BÜYÜME YA AM STANDARDI L K S
. ST HDAM VE ÖNEM
- H. TAM ST HDAM
- I. EKS K ST HDAM

IV. ÜN TE: PARA, BANKACILIK VE ENFLASYON

- A. MÜBADELE VE PARANIN TANIMI
- B. PARANIN TAR HSEL GEL M
- C. EKONOM DE PARANIN YER , ÖNEM VE FONKS YONLARI
- Ç. PARA LE LG L KURULU LAR
- D. BANKALARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI
- E. MERKEZ BANKASI
- F. DÖV Z P YASASI
- G. ENFLASYON
  - 1. Enflasyonun Nedenleri
  - 2. Enflasyonun Sonuçları
  - 3. Enflasyonun Türleri
  - 4. Enflasyon Endeksleri
  - 5. Enflasyondan Korunmak için Çareler
  - 6. Türkiye’de Enflasyon

V. ÜN TE: ÖDEMELER DENGES , DI T CARET VE ULUSLARARASI EKONOM K KURULU LAR

- A. ÖDEMELER DENGES VE DI T CARET
  - 1. Ödemeler Dengesi
  - 2. Ödemeler Bilânçosu Ana Hesapları
  - 3. Dı Ticaretin Önemi
  - 4. Dı Ticaretin Ülke Ekonomisindeki Etkileri
  - 5. Döviz ve Döviz Kuru
- B. DEVALÜASYON
  - 1. Nedenleri
  - 2. Etkileri
- C. ULUSLARARASI EKONOM K KURULU LAR
  - 1. IMF
  - 2. Dünya Bankası
  - 3. OECD
  - 4. UNCTAD
  - 5. AB
- Ç. TÜRK YE AB L K LER
  - 1. Türkiye’de AB ile lgili Geli meler
  - 2. Gümrük Birli inin Getirdi i Yükümlülükler
  - 3. Türkiye’nin Avrupa Birli i’ne Tam Üyeli i

VI. ÜN TE: TÜRK YE'N N GENEL EKONOM K SORUNLARI

A. YÜKSEK ENFLASYON

B. S ZL K

C. VER M DÜ ÜKLÜ Ü

Ç. GEL R DA ILIMI BOZUKLU U

D. UYGULANAN EKONOM K POL T KALAR

E. D ER NEDENLER

1. Özelle tirme

2. Dı Borçlar

3. Ödemeler Dengesi Açıkları

F. ÇEVRESEL SORUNLAR

1. Çevre Kirlili i Nedenleri ve Çevre Korumanın Anlamı

2. Küresel Isınma

G. SÜRDÜRÜLEB L R GEL ME

**4.11. EKONOM DERS Ö RET M PROGRAMININ
KAZANIMLARI, ETK NL K PUÇLARI VE
AÇIKLAMALARI**

I. ÜN TE: EKONOM NED R?		
KAZANIMLAR	ETK NL K PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
1. Ekonomi biliminin insana ili kin temel varsayımını belirtir.	 Ekonomi biliminin dayandı ı temel kavramlar ile ilgili kavram haritası sınıfta olu turulur. Kavram haritası do rultusunda, beyin fırtınası tekni i kullanılarak insanların ne kadar çok mal ve hizmet tüketirlerse, kendilerini o kadar mutlu hissedecekleri varsayımına ula ılır.	[!] Ekonomi dersi ö retim programının giri bölümünde yer alan ekonomi ile ilgili bilgiler dikkate alınır. [!] Ö rencilerin temel ekonomi kavramları hakkındaki ön ö renmeleri, geçmi ya antıları, hazır bulunu luluk düzeyleri dikkate alınır. ☐ Felsefe dersinin ilgili konularıyla ili kilendirilir.
2. İhtiyaç kavramını örneklerle açıklar.	 Ö renciler, bir haftalık ihtiyaç listesi hazırlarlar. Hazırladıkları ihtiyaç listelerini sınıfta sunarak ihtiyaç listelerini önem sırasına göre tahtada gruplandırır. Ö rencilere ihtiyaçlarını giderdiklerinde ne hissettikleri, ihtiyaçlarını kar ılayamadıklarında neler hissettikleri sorulur. Cevaplar alınır. Ö renciler sahip oldukları imkânlarla ihtiyaçlar arasında ili ki kurar.	[!] İhtiyaçları gidermenin insan mutlulu una etkisine vurgu yapılır. Gelir ile ihtiyaç arasında ba lantı kurulur. Ö rencilerin sahip oldukları imkânları nasıl etkin kullanacaklarına vurgu yapılır. [!] Maslow'un “ İhtiyaçlar Hiyerar isı”ne de inilir. ☐ Psikoloji dersinin ilgili konularıyla ili kilendirilir.
3. Mal ve hizmet kavramlarını açıklayarak sınıflandırır.	 Ö renciler, çevrelerinde ne tür mal ve hizmetlerin bulundu unu ara tırır. Mal ve hizmetler arasındaki farklılıkları anlatan bir sunu hazırlayarak sınıfta sunar.	[!] Mal ve hizmet kavramları açıklanarak, mal ve hizmet arasındaki ili kiye de inilir.
4. Fayda kavramını örneklerle açıklar.	 Ö renciler, günlük ya amdan farklı örneklerle fayda kavramını tartı ır. Tartı ma sonucunda fayda kavramının tanımına ili kin görü ler de erlendirilir.	[!] Fayda kavramı tanımlanır.
5. Gelir kavramını örneklerle açıklar.	 Ö renciler, çevrelerindeki insanların gelirlerini sa lamak için ne tür faaliyetlerde bulduklarını ve gelir düzeylerini ara tır. Ara tırma sonuçları ö renciler tarafından sınıfta sunulur. Gelir düzeyindeki farklılıkların ya amı nasıl etkiledi i tartı ılarak ortaya konur.	[!] Gelir kavramının tanımı yapılarak gelir ve ihtiyaç arasında ili ki kurulur.
6. Üretim kavramını açıklayarak üretim faktörlerini sıralar.	 Ö rencilere çevrelerinde hangi ürünlerin üretildi i sorulur? Verilen cevaplardan hareketle nelerin üretim kavramı içinde yer aldı ı ö rencilerle tartı ılır. Üretimin gerçeikle mesi için hangi faktörlerin olması gerekti i tartı ılarak emala tırılır.	[!] Tarım, sanayi ve hizmet sektöründen örnekler verilir. ☐ Co rafa dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
7. Tüketim kavramını örneklerle açıklar.	 Ö renciler, bilinçli tüketimin ilkeleri ve tüketici haklarıyla ilgili yaptıkları ara tırma sonuçlarını sınıfta payla ır. Ö rencilere daha önce yapm ı oldukları “ihtiyaç etkinli i” içerisindeki ihtiyaç listeleri hatırlatılır. Listeden hareketle ihtiyaçlar ile tüketim kavramı ili kilendirilerek bilinçli tüketimin günlük ya amdaki önemi tartı ılarak ortaya konur.	[!] Bilinçli tüketim ve tüketici haklarına vurgu yapılır.

 Sınıf-okul içi etkinlik Okul d ı ı etkinlik nceleme gezisi [!] Uyarı Ders içi ili kilendirme Di er derslerle ili kilendirme Ölçme ve de erlendirme

I. ÜN TE: EKONOM NEDİR?		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
8. Kaynaklar ile ihtiyaçlar arasındaki dengesizliği örneklerdir.	 Öğretmen ülkemizin sahip olduğu zenginlikler ile ilgili verileri sınıfa getirir. Öğrenci görüşleri de alınarak veriler tahtada gruplandırılır. Bu zenginliklerin ülke ekonomisine katkıları örneklerle açıklanır.	[!] Kaynakların kıt olduğu ve ihtiyaçların sınırsız olduğu vurgu yapılır. ☐ Coğrafya dersinin ilgili konularıyla ilişkilendirilir.
9. Kıtlık kavramını örneklerle açıklar.	 Öğrenciler, ülkemizin kıt olan kaynaklarının neler olduğu ve bu kaynakların kullanımı ile ilgili araştırma yaparak sınıfa gelir. Araştırma sonuçları sınıfta paylaşılarak ülkemizin kıt olan kaynaklarının etkin kullanımı ile ilgili büyük grup tartışması yapar. Ortaya çıkan görüşler de değerlendirilerek kaynakların kıt olması nedeniyle verimli ve etkin kullanılmasının gerekliliği örneklerle ortaya konur.	[!] Kıt mallar ile serbest mallar arasındaki farklılıklara vurgu yapılır. [!] Kıt kaynakların etkin kullanımına ilişkin proje çalışması yapılabilir.
10. Ekonomi biliminin konusunu ve amacını açıklar.	 Sınıfta küçük tartışma grupları oluşturulur. Öğrencilere üretilecek olan mal ve hizmetlerle ilgili olarak; “Ne kadar üretilecek?”, “Nasıl üretilecek?”, “Ne zaman üretilecek?”, “Nerede üretilecek?”, “Kimin için üretilecek?” vb. sorular sorulur. Fikirler üretilerek sorulara cevap aranır. Büyük grup tartışma tekniği ile de dönütler değerlendirilir. Ekonomi biliminin kapsamı konularla ilgili kavram haritası oluşturulur.	[!] Ekonomi biliminin tanımı yapılarak diğer bilimlerle arasındaki yerine vurgu yapılır.
11. Ekonominin temel hedeflerini açıklar.	 Öğrencilerden, ekonominin temel hedeflerinin neler olabileceği konusundaki görüşleri alınır. Görüşler sonucunda ekonominin temel hedefleri belirlenir. Bu hedefler tartışma yoluyla açıklanır. Bu etkinlik sonucunda ekonominin temel hedefleri olan kaynakların etkin kullanımı, adil gelir dağılımı, büyüme, istikrar vb. ele alınır. Etkinlik ve verimlilik arasındaki ilişkiyi de incelenir.	[!] Ekonominin temel hedefleri olan kaynakların etkin kullanımı, adil gelir dağılımı, büyüme, istikrar vb. ele alınır. [!] Etkinlik ve verimlilik arasındaki ilişkiyi de incelenir.
12. Ekonomik sistem kavramını açıklayarak ekonomik sistemlerin farklılıklarını ortaya koyar.	 Öğrenciler gruplara ayrılır. Ekonomik sistemleri araştırmaları ve kendi gruplarına verilen ekonomik sistemle ilgili bir sunu hazırlamaları istenir. Sunular sınıfta paylaşılır. Öğrenciler ekonomik sistemler arasındaki farklılıkları tartışırlar. Tartışma sonucunda ekonomik sistemlerin farklılıklarını ortaya koyan bir tema hazırlanır.	[!] Ekonomik sistemler hakkında bilgi verilir. ☐ Felsefe dersi ile ilişkilendirilir.
13. Atatürk’ün ekonomi ile ilgili görüşleri ve uygulamalarını örneklerle açıklar.	 Öğrenciler, Atatürk’ün ekonomi ile ilgili özdeyişlerini araştırır. Bununla ilgili bir sunu hazırlayıp sınıfta sunarlar. Atatürk’ün ekonomik sistemler içerisinde ortaya koymuş olduğu karma ekonomik sistemin dayandığı temel varsayımlar ortaya konulur.	[!] Ekonomik sistemler ile Atatürk’ün uyguladığı ekonomik sistem arasında karşılaştırma yapılarak karma ekonomik sistem hakkında bilgi verilir. ☐ T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinin ilgili konuları ile ilişkilendirilir.

 Sınıf-okul içi etkinlik Okuldışı etkinlik Değerlendirme gezisi [!] Uyarı Ders içi ilişkilendirme Diğer derslerle ilişkilendirme Ölçme ve değerlendirme

II. ÜN TE: P YASA MEKAN ZMASI: TALEP, ARZ VE FİYAT OLUŞUMU		
KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR
1. Talep kavramını ve talebe etki eden faktörleri örneklerle açıklar.	 Örenciler, ürün fiyatlarının mevsimlere göre farklılık göstermesinin nedenlerini sınıfta tartışır. Tartışma sonucunda talebe etki eden faktörler örneklerle ortaya konur.	[!] Talebin özelliklerine vurgu yapılır.
2. Arz kavramını ve arzı etkileyen faktörleri örneklerle açıklar.	 Öretmen, öğrencilere “piyasada gömleğin fiyatı 20 lira iken gömleğin arzı 1000 adettir. Aynı gömleğin fiyatı 30 liraya çıktığında gömleğin arzı 1500 adete ulaşmaktadır.” örneğini verir. Tartışma tekniği kullanılarak malın fiyatı ile arz edilen miktar arasındaki ilişki ortaya konur.	[!] Arz kavramı tanımlanarak arzın özelliklerine ve arzı etkileyen faktörlere vurgu yapılır.
3. Fiyat oluşumunu etkileyen faktörleri açıklar.	 Örenciler gözlem gezisi düzenleyerek aynı malın farklı alıcıları ve farklı semtlerde niçin farklı fiyatlarda satıldığını araştırır. Araştırma sonuçlarını sınıfta paylaşırlar. Fiyata etki eden faktörleri sınıfta sunarlar.	[!] Fiyat oluşumuna etki eden faktörler ele alınır.
4. Piyasa denge fiyatını grafikte gösterir. 5. Arz ve talepte meydana gelen değişimlerin fiyat üzerindeki etkilerini açıklar.	 Örencilerden piyasa denge fiyatı konusundaki düşünceleri alınır. Arz ve talebin fiyat değişimleri arasındaki ilişkiyi gösterdiği hassasiyetleri dikkate alınarak belirli bir noktada dengeye geleceğini ve bu noktanın da piyasa dengesi olduğunu grafikte gösterilir.	[!] Piyasalardaki fiyatın belirlenmesinde arz ve talebin etkisine vurgu yapılır.
6. Rekabet ile fiyat arasındaki ilişkiyi açıklar. 7. Piyasa yapılarını açıklayarak bu yapıların farklılıklarını ortaya koyar.	 Örenciler çevrelerindeki piyasaları araştırır. Piyasaların hangi özelliklere sahip olduklarını görürler. Çevrelerinde bulunan ve bulunmayan piyasaların neler olduğunu tartışır. Aynı malın piyasalarda farklı fiyatlarda olabileceğini görürler. Farklı ekonomik sistemlerde fiyatların farklı olduğunu sonucuna ulaşırlar. Araştırma sonuçlarını bir çizelge ile yazı tahtasında gösterirler.	[!] Firma sayısının fiyata etkisine değinilir. Rekabet kavramı tanımlanarak rekabetin olduğu piyasalar ile rekabetin olmadığı piyasalardaki fiyat oluşumuna vurgu yapılır. [!] Tam rekabet, eksik rekabet [monopol (tekel), oligopol, monopollü (tekelci) rekabet] piyasalarına değinilir.

 Sınıf-okul içi etkinlik Okuldışı etkinlik Değerlendirme gezisi [!] Uyarı Ders içi ilişkilendirme Diğer derslerle ilişkilendirme Ölçme ve değerlendirme

III. ÜN TE: M LLÎ GEL R, EKONOM K BÜYÜME VE ST HDAM

KAZANIMLAR	ETK NL K PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
1. Millî geliri ve millî gelirle ili kili temel kavramları açıklar.	 Ö renciler kavram haritası, beyin fırtınası ve proje çalı ması gibi tekniklerle millî gelir ve millî gelir ile ili kili temel kavramları ortaya koyar. Vergi konusuna de inilerek devlet bütçesi emalandırılır. Ülkemizin refah düzeyi ile millî gelir arasında ba lantı kurularak ülkenin geli me seviyesi ortaya konur.	[!] Ekonomik geli mi lik düzeyi ile millî gelir arasında ili ki kurulur. [!] GSMH, GSY H, SY H, Y G, MG kavramları açıklanır.
2. Millî gelirin ki isel, fonksiyonel ve üretim faktörleri arasındaki da ılımını örneklerle açıklar.	 Dört gruba ayrılan ö rencilerden birinci grup; bölgeler arası millî gelir da ılımı ikinci grup; millî gelirin fonksiyonel da ılımını üçüncü grup; millî gelirin sektörel da ılımını dördüncü grup ise ki i ba ına dü en millî geliri ara tırılar. Gruplar ara tırma sonuçları hakkında sınıfa bilgi verirler ve bu bilgileri emayla belirtir.	[!] Millî gelirin ki isel, fonksiyonel ve üretim faktörleri arasındaki da ılımına vurgu yapılır. ☐ Co rafya dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
3. Türkiye'deki millî gelir seviyesini ve da ılımını verilerle açıklar.	 Ö renciler gazete, dergi, ansiklopedi ve di er bilgi kaynaklarından Türkiye'nin cumhuriyet döneminden itibaren millî gelirinin onar yıllık dönemler arasındaki geli im seyrini ara tırır ve sınıfta payla ır.	[!]Türkiye'deki millî gelir seviyesindeki da ılım ile bölgeler arasındaki da ılıma vurgu yapılır. ☐ Co rafya dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
4. Türkiye'nin millî geliri ile di er ülkelerin millî gelirlerini kar ıla tırır.	 Gruplara ayrılan ö renciler, ülkemizin ve her kıtadan bir ülkenin millî gelir düzeylerini internet, gazete, dergi, vb. kaynaklardan ara tırılar. Türkiye ile di er ülkeler arasındaki millî gelir seviyelerinin kar ıla tırılmasını yaparlar. Ara tırma sonuçlarını sınıfta payla ır.	[!]Türkiye'nin millî geliri ile di er ülkelerin millî gelirleri arasında kar ıla tırma yapılır.
5. Ekonomik büyümenin kaynaklarını sıralayarak teknolojik geli menin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini örneklendirir.	 Ö renciler gruplara ayrılarak her bir gruba ekonomik büyümenin kaynaklarını ara tırır. Ekonomik kaynakların etkin kullanılması sayesinde teknolojik geli menin, buna paralel olarak da ekonomik büyümenin olumlu bir ekilde geli ece i ve ülkede refah seviyesinin artaca ı sonucuna varılır.	[!]Ekonomik büyümenin kaynakları olan üretim faktörlerinin (do al kaynaklar, i gücü, sermaye, müte ebbis); üretimde daha fazla miktarda kullanılması, eksik kapasitede kullanılan üretim faktörlerinin yüksek kapasitede kullanılması ve üretim faktörlerinde verimlilik artı ı sa lanmasına vurgu yapılır.
6. Ekonomik büyüme ile ya am standardı arasındaki ili kiyi ortaya koyar.	 Ö renciler ekonomik büyüme ile ya am standardı arasındaki ili kiyi ara tırır. Ara tırma sonuçları sınıfta payla ılır. Ekonomik büyüme yoluyla üretim artı ı sa layan toplumların ya am düzeylerinin yükselece i, ya am standardı göstergelerinin daha olumlu hale gelmesinin, ekonomik büyümenin istikrar içerisinde devam etmesine ba lı oldu unu ortaya koyar.	[!] Ekonomik büyüme arttıkça ya am standardının artaca ı ve refah seviyesinin yükselece i vurgulanır.

 Sınıf-okul içi etkinlik Okul dı ı etkinlik nceleme gezisi [!] Uyarı Ders içi ili kilendirme Di er derslerle ili kilendirme Ölçme ve de erlendirme

III. ÜN TE: M LLÎ GEL R, EKONOM K BÜYÜME VE ST HDAM

KAZANIMLAR	ETK NL K PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
<p>7. stihdamın ekonomideki yeri ve önemini örneklerle açıklar.</p> <p>8. Eksik ve tam istihdam kavramını açıklar.</p>	<p> “Ülkenin ekonomik ve sosyal açıdan geli mesi ve kalkınabilmesi için istihdam düzeyinin yükseltilmesinin önemi “konulu tartı ma sınıfta düzenlenir. Tartı ma sonucunda eksik istihdam ve tam istihdamın neler oldu u ve ekonomiye etkileri ö renciler tarafından ortaya konur.</p>	<p>[!] Ara tırma sonuçları ve proje çalı maları sınıf içerisinde de erlendirilerek sonuçlar özet halinde sınıf panosunda sergilenir.</p> <p>[!] stihdam teriminin tanımı yapılarak ekonomideki yeri ve önemi açıklanır.</p> <p>[!] Giri im ve giri imcili in önemine de inilir.</p> <p> Giri imcilik dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.</p>
<p>9. Eksik istihdamın ekonomide meydana getirdi i olumsuzlukları yorumlar.</p> <p>10. sizli in ekonomik ve toplumsal sonuçlarını açıklar.</p> <p>11. sizli in önlenmesi için alınması gereken önlemlerle ilgili öneriler geli tirir.</p>	<p> Ö renciler eksik istihdam (i sizlik) kavramından yola çıkarak Türkiye’deki i sizli in hangi boyutta oldu unu tartı ırlar. sizli in ekonomik ve sosyal boyutlarıyla ilgili sorunlarına beyin fırtınası, münazara, tartı ma, grup çalı ması gibi tekniklerle çözüm önerileri üretirler.</p> <p> Ö renciler çevrelerindeki i siz ki iler, niçin i siz olduklarını önceden hazırlanan görü me formuyla belirler. Sonuçlar sınıfta payla ılarak i sizlikle ilgili alınabilecek önlemlere ili kin ö renci görü leri alınır.</p>	<p>[!] bulma olana ı açısından toplumumuzda yer alan belli ba lı meslekler kar ıla tırılır.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik Okul dı ı etkinlik nceleme gezisi [!] Uyarı Ders içi ili kilendirme Di er derslerle ili kilendirme Ölçme ve de erlendirme

IV. ÜN TE: PARA, BANKACILIK VE ENFLASYON

KAZANIMLAR	ETKİNLİK PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
<p>1. Mübadele ve para kavramlarını açıklar.</p> <p>2. Paranın tarihsel gelişimini açıklar.</p>	<p> Ö renciler birbirinden çok farklı iki mal mübadele açısından kar ıla tırır (demir, bu day vb.). Kar ıla tırma sonunda mübadele güçlü ünü ortaya koyarlar. Paranın mübadele aracı olarak kullanılmasına ba lanmasıyla ihtiyaçlarımızı kar ılayacak mal ve hizmetlerin rahatlıkla de i edebilirli ini fark eder.</p> <p> Ö renciler merkez bankasının nternet sitesini ziyaret ederek Türkiye’de kullanılmı olan paraların tarihçelerini ara tırır. Ara tırma sonuçlarını sınıfta payla ılarak paranın tarihsel geli imi ve mübadelede sa ladı ı kolaylıklar hakkında bilgi sahibi olurlar.</p>	<p>[!] Mübadele ve para kavramları açıklanarak mübadele ve para arasındaki ili kiye de inilir. Bu kavramların ekonomik hayattaki i levlerine vurgu yapılır.</p> <p>[!] Paranın tarihsel geli imi vurgulanır.</p> <p> Tarih dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.</p>
<p>3. Ekonomide paranın yeri, önemi ve fonksiyonlarını örneklerle açıklar.</p>	<p> Ekonomide paranın satın alma gücü ile mal ve hizmetlerin mübadele (de i im) de erinin kar ıla tırılması, olu turulan iki küçük gruba tartı tırılır. Tartı ma sonucunda ö renciler insanların ihtiyaçlarını kar ılayabilmeleri için çalı arak elde ettikleri para ile ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri satın aldıkları bilgisini edinirler.</p>	<p>[!]Paranın ekonomideki yeri, önemi ve fonksiyonlarına vurgu yapılır.</p>
<p>4. Para ile ilgili kurulu ların görev yetki ve sorumluluklarını açıklar.</p>	<p> Ö renciler çevrelerindeki para ile ilgili kurulu ları ziyaret ederler. Para ile ilgili bu kurulu ların görevlerini ara tırır. Söz konusu kurulu larla ilgili film vb. gösterimi yaparlar. Bu kurulu larla ilgili basında yer alan haberleri sınıf panosunda sergilerler.</p>	<p>[!] Para ile ilgili kurulu lardan Merkez Bankası, di er bankalar ve mali kurulu lara (SPK, BDDK, TMSF, MKB) de inilir.</p>
<p>5. Bankaların ekonomideki görev ve sorumluluklarını açıklar.</p> <p>6. Merkez bankasının ekonomideki yerini ve önemini açıklar.</p>	<p> Ö renciler çevrelerindeki bankaları gezerek buralarda verilen hizmetleri yerinde incelerler. Bir banka yetkilisi sınıfa davet edilerek Merkez Bankası ve bankaların ekonomideki yeri ve önemi ile ilgili bilgilendirme yapması istenir. Çalı ma sonucunda ö renciler bankaların ekonomik i levleri hakkında çıkarımlarda bulunurlar.</p>	<p>[!] Merkez Bankası ile enflasyon arasındaki ili kiye vurgu yapılır.</p>
<p>7. Döviz piyasasını açıklar.</p>	<p> Ö renciler, döviz bürolarının i levlerini, para piyasasındaki yerini ve önemini ara tırır ve sonuçlar sınıfta payla ır. Ö renciler, uluslararası ticarete döviz ve döviz piyasasının oynadı ı rolü ve etkilerini fark eder.</p>	<p>[!] Döviz kavramı tanımlanarak dövizin ekonomideki yeri ve önemine vurgu yapılır.</p>
<p>8. Enflasyon kavramını açıklayarak enflasyon türlerini belirtir.</p>	<p> Ö renciler, nternet aracılı yla geçmi yıllar esas alınarak iki ürünün fiyat farklılıklarını ara tırır. Ara tırma sonuçları sınıfta payla ılır ve panoda sergilenir.</p>	<p>[!]Enflasyon türleri ele alınır.</p>
<p>9. Enflasyon endekslerinin (TÜFE ve ÜFE) farklılıklarını açıklar.</p>	<p> Ö renciler Türkiye statistik Kurumunun (TÜ K) nternet sitesine girerek enflasyonun nasıl hesaplandı ını inceler. Son bir ayın TÜFE ve ÜFE sonuçlarını ara tırır. Ara tırma sonuçlarını sınıf ortamında de erlendirirler.</p>	<p>[!]Enflasyon endeksleri açıklanır.</p>
<p>10. Ekonomik sitem içerisinde enflasyonun yol açtı ı etkileri ortaya koyar.</p> <p>11. Enflasyondan korunmak için alınması gereken önlemlerle ilgili öneriler geli tirir.</p>	<p> Ö renciler çevrelerindeki ticaret odalarını, ziraat odalarını, borsaları vb. gibi meslek odalarını ziyaret eder. Enflasyonu ortaya çıkaran nedenlerle birlikte enflasyondan korunmak için alınacak önlemler ve enflasyonun ekonomik ve sosyal sonuçlarını ara tırarak sınıfta payla ır. Ö renciler enflasyonun ekonomik ve sosyal sonuçları ile enflasyondan kurtulmak için alınacak önlemlerle ilgili görü olu turur.</p>	<p>[!] Enflasyonun ekonomik sisteme etkisi ortaya konularak Türkiye’de gerçekte en enflasyon ve enflasyondan korunmak için alınacak tedbirler hakkında bilgi verilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik Okul dı ı etkinlik nceleme gezisi [!] Uyarı Ders içi ili kilendirme Di er derslerle ili kilendirme Ölçme ve de erlendirme

V. ÜN TE: ÖDEMELER DENGESİ, Dİ T CARET VE ULUSLARARASI EKONOMİK KURULU LAR

KAZANIMLAR	ETKİNLİK PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
1. Ödemeler dengesi kavramını açıklayarak ödemeler bilançosu ana hesaplarının sonuçlarını yorumlar.	🏠 Ödemeler dengesinin alacaklı ve borçlu i lemleri dikkate alınarak hesaplar tahtada sırayla incelenir. nceleme sonucunda ödemeler dengesi bilançosu fazla vermi veya denge olu mu sa ülkenin ekonomik yapısının olumlu oldu u, ödemeler dengesinde açık varsa uygulanan ekonomik politikaların yeterli olmadı ı sonucuna varılır.	[!] Ödemeler dengesi kavramı açıklanır.
2. Dı ticaretin ülke ekonomisindeki önemini ve etkilerini açıklar.	🏠/🏠 Ö retmen ö rencilerden Türkiye'nin yıllar itibariyle ihracat ve ekonomik büyüme istatistiklerini ara tırmalarını ister. hracat ve ekonomik büyüme arasındaki ili ki ortaya konur. Dı ticaretin ülke ekonomisindeki önemine ve etkisine örnekler verilerek dı ticaretin tanımı yapılır.	[!] Dı ticaret ile ekonomik büyüme ve istihdam arasında ili ki kurulur. ☐Co rafya dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
3. Dı ticaret açığı ya da fazlası ile dı açığı ya da fazlasının ülke ekonomisine etkilerini de erlendirir.	🏠 Ö renciler, Türkiye'nin dı ticaretinden örnek tablo ve grafikleri inceleyerek dı ticaret açığı ve fazlalığı nın ülke ekonomisine etkisini tartı ır. Ortaya çıkan görü ler do rultusunda dı ticaret açığı ya da fazlası ile dı açığı nın ya da fazlasının ülkemizin ekonomisine etkileri de erlendirilir.	[!] Dı ticaret fazlalığı nın geli mi ülke ekonomilerinde görülebilece i vurgulanır. [!] Bir ülkenin cari fazla vermesinde hizmet ihracatının önemi vurgulanır. ☐ Co rafya dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
4. Döviz ve döviz kuru kavramlarını açıklar.	🏠 Ö renciler döviz kuru, konvertibilite (çevrilgenlik) kavramı ve dı ticaret arasındaki ili ki tartı ır. Yabancı paraların millî para cinsinden de erlerini ve dünya ticaretinde önemli bir yere sahip olan ve kabul gören konvertibilitesi yüksek paraları belirler.	↻ 4. ünitenin döviz piyasası konusuyla ili kilendirilir.
5. Devalüasyon kavramını açıklayarak nedenlerini ortaya koyar.	🏠 Ö renciler, Türkiye'de gerçekte tirilen devalüasyonları ara tırarak sınıfta payla ır. Yapılan devalüasyonların ekonomik sistemimize etkisi tartı ılarak ortaya konur.	[!]Enflasyon ile devalüasyon arasındaki ili ki vurgulanır.
6. Belli ba lı uluslararası ekonomik kuruluşları sıralar. 7. Uluslararası ekonomik kuruluşların Türk ekonomisine etkilerini de erlendirir.	🏠 Uluslararası ekonomik kuruluşlar sıralanır. Bu kuruluşlarla Türk ekonomisinin ili kileri ve tarihi geli mi konusunda ö rencilere proje çalı ması verilir. Çalı mayı alan ö rencilerden konuyla ilgili olarak sunu yapmaları istenir. Sunuların slâyt vb. e itim teknolojileriyle desteklenmesi konusunda ö rencilere rehberlik yapılır.	[!] Uluslararası ekonomik kuruluşlardan IMF, Dünya Bankası, OECD, AB, UNCTAD'a de inilir.
8. Türkiye'nin AB ile ili kilerinin tarihi gelişimini özetler.	🏠/🏠 Ö renciler, Türkiye ve Avrupa Birli i arasındaki ili kilerin tarihi geli mi ara tırır. Ara tırmada nternet, gazete, dergi vb. kaynaklara ö rencilerin ula ması konusunda rehberlik yapılır. Çalı malar sınıf ortamında payla ılır. Ö renciler, ülkemizin Avrupa Birli ine giri için ba vuruda bulundu u tarihten günümüze kadar olan geli meler ve gelinen durum hakkında görü olu turur.	[!] Avrupa Birli inin yapısı, amacı, gümrük birli i, Türkiye'nin Avrupa Birli ine üyeli i ve uyumu konusunda temel bilgiler verilir.
9. Türkiye'nin AB'ye tam üyeli i sürecinde yapılan çalı maların ilerleme sürecine etkilerini de erlendirir.	🏠/🏠 Ö renciler, Türkiye'nin AB'ye tam üyeli i konusunda yapılan çalı maları yazılı ve görsel basından takip etmeleri konusunda ö devlendirilir. Sınıfta konuyla ilgili bir takvim olu turulur. Ö rencilerin edindikleri bilgiler ilgili tarihin altına i lenerek ülkemizin tam üyelik konusunda attı ı adımlar kronolojik olarak sıralanır. Büyük grup tartı ma tekni i kullanılarak "Avrupa Birli ine niçin girmeliyiz?" sorusuna cevap aranır.	[!] Türkiye'nin AB'ye tam üyeli i ile ilgili haber, yorum, analiz, makale vb. içeren gazete kupürlerinden yararlanılır.

VI. ÜN TE: TÜRK YE'N N GENEL EKONOM K SORUNLARI		
KAZANIMLAR	ETK NL K PUÇLARI	AÇIKLAMALAR
1. Türkiye'nin genel ekonomik sorunlarını sıralar.	🏠/🏢/🏡 Ö renciler, ülkemizin ekonomik sorunları ile ilgili olarak meslek kurulu larını ziyaret ederek görü ler alır. Bu görü ler sınıfta payla ılarak Türkiye'nin genel ekonomik sorunları sıralanır. Bu sorunların yer aldı ı bir ema hazırlanarak sınıf panosuna asılır.	[!]Türkiye'nin genel ekonomik sorunları ile ilgili ö rencilere bireysel proje çalı ması verilebilir.
2. Türkiye'de enflasyonun ekonomiye etkilerini örneklerle açıklar.	🏠 4. ünite de i lenen enflasyon konusunun kısa tekrarı yapılır. Bu bilgilerden hareketle Türk ekonomisine enflasyonun etkisinin neler oldu unu ö renciler tarafından ortaya konur.	↻ 4. ünite de ki “enflasyon” konusuyla ili kilendirilir.
3. Türkiye'de i sizli in ekonomiye etkilerini örneklendirir.	🏠 Ö renciler, “i sizli in Türk ekonomisine etkileri” konusunda tartıarak var olan durum ve çözüm yollarının neler olabilece i konusunda görü lerini ortaya koyar. Görü ler de erlendirilerek günlük ya amdan örneklemlerle Türkiye'de i sizli in ekonomiye etkileri de erlendirilir.	↻ 3. ünite de ki “i sizlik” konusuyla ili kilendirilir.
4. Türkiye'de verim dü üklü ü ile millî gelir arasındaki ili ki yi belirtir. 5. Türkiye'de verim dü üklü ünün ekonomik faaliyetlere etkilerini açıklar.	🏠 Verim dü üklü ü kavramı açıklanarak verim dü üklü ünün millî gelire ve ekonomik faaliyetlere etkisinin neler olabilece i ö rencilerden soru cevap yöntemiyle alınır.	↻1.ünite de ki “Türkiye'nin ekonomik kaynakları” ve “Türkiye'nin ana sektörleri” konularıyla ili kilendirilir.
6. Türkiye'de gelir da ılımı bozuklu unun nedenlerini sıralayarak çözüm önerileri geli tirir.	🏠 Türkiye'de gelir da ılımı bozuklu unun nedenleri sıralanır. Çözüm önerileri konusunda ö renciler gruplara ayrılarak münazara, tartı ma gibi etkinlikler düzenlenir. Gelir da ılımı bozuklu unun yol açtı ı ekonomik ve sosyal sorunlara ula ırlar.	↻3.ünite de ki “millî gelir” konusu ile ili kilendirilir.
7. Türkiye'de ödemeler dengesi sorunlarının yıllara göre seyrini kar ıla tırır.	🏠 Türkiye'de ödemeler dengesi sorunlarının yıllara göre seyrini içeren tablo ö rencilerle incelenerek yorumlanır.	↻ 5. ünite de ki Ödemeler Dengesi konusuyla ili kilendirilir.
8. Türkiye ekonomisinde ya anan belli ba lı ekonomik krizleri kronolojik olarak sıralar.	🏠 Türk ekonomisinde ya anan belli ba lı ekonomik krizlerin seyrini içeren tablo ö rencilerle incelenerek yorumlanır.	[!]Ülke ekonomisini zaman içerisinde krize götüren nedenler vurgulanır.
9. Çevre kirlili i ve küresel ısınma sorunlarına kar ı duyarlı olur.	🏠 Ö rencilere; ya adıkları çevre, çevre kirlili i, küresel ısınma konularında bir kompozisyon yazarak sınıfta payla maları istenir. Bu problemlerin çözümü konulu proje çalı maları verilir. Çe itli çevre kurulu larının uzmanları okula davet edilerek konferans düzenlenir.	[!]Çevrenin korunması konusunda bilinç, duyarlılık vb. davranı lar kazandırılmaya çalı ılır. ☐Co rafya dersinin ilgili konuları ile ili kilendirilir.
10. Sürdürülebilir geli me kavramını örneklerle açıklar.	🏠 Ö rencilere sürdürülebilir geli me ile ilgili belgesel izlettirilir. Ö renciler, “Çevreye zarar vermeden duyarlı bir kalkınma süreci ya anabilir mi?” konusunu izlenen belgesel ve günlük ya amdan örneklemlerle büyük grup tartı masıyla de erlendirir. Ö renciler, ekonomik ya amın çevre üzerindeki etkileri ve sürdürülebilir geli menin duyarlı çevre bilinciyle ili kisini ortaya koyar.	☐ Co rafya dersinin ilgili konularıyla ili kilendirilir.

🏠 Sınıf-okul içi etkinlik 🏠 Okul dı ı etkinlik 🏠 nceleme gezisi [!] Uyarı ↻ Ders içi ili kilendirme ☐Di er derslerle ili kilendirme 📄 Ölçme ve de erlendirme

4.12. ETK NL K ÖRNEKLER

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Ekonomi Nedir?
BECER LER	: Ele trel dü ünme, yaratıcı dü ünme, ara tırma- sorgulama, bilinçli üretici ve tüketici olma, ileti im vb.
KAZANIMLAR	: Ekonomi biliminin konusunu ve amacını açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Ö retmen; “Ekonomik insan nedir?” sorusunu sorarak ö rencilerin dikkatini çeker. Ö rencilerden aldı 1 cevapları tahtada sıralar.

Ekonominin ne oldu u ile ilgili mevcut sorular sorularak ö rencilerin konu ile ilgili ön ö renmeleri ve giri davranı ları tespit edilir.

Ö rencilere, üretilecek olan mal ve hizmetlerin ne kadar üretilecek? Nasıl üretilecek? Ne zaman üretilecek? Nerede üretilecek? Kimin için üretilecek? Soruları sorularak güdüleme yapılır.

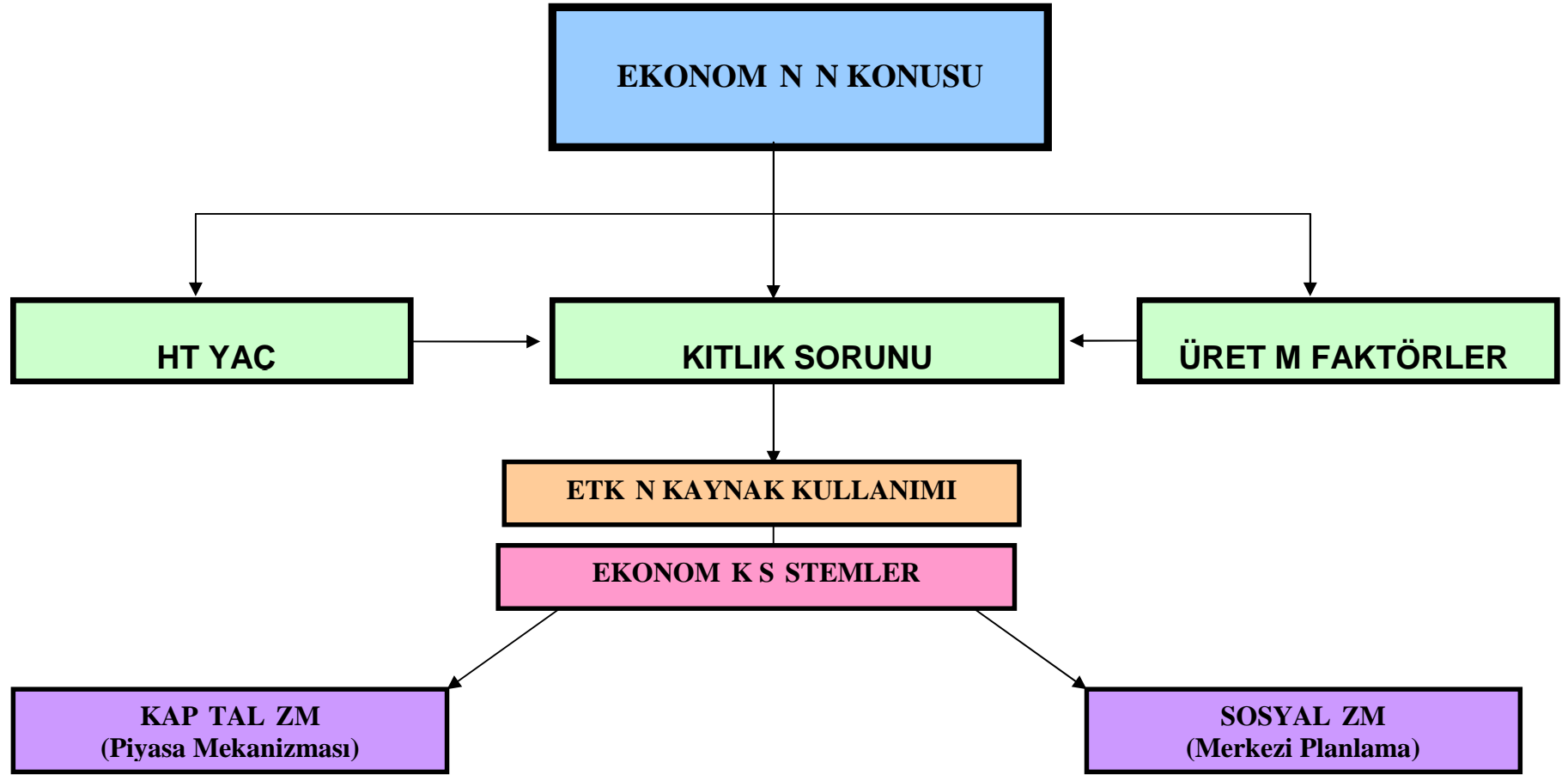
1. Sınıfta küçük tartı ma grupları olu turur.
2. Ö renci grupları tarafından yukarıdaki sorulara cevaplar aranır.
3. Gruplar ürettikleri fikirlerle büyük grup tartı ma tekni ine hazırlık yaparlar.
4. Büyük grup tartı ma tekni i ile dönütler de erlendirilerek ara de erlendirme yapılır.
5. Ek-1 deki çizelge ile ekonomi bilimi ile ilgili temel konular ortaya konulur.
6. Olu turulan çizelge ünitenin i leni süresince panoda sergilenir.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Ekonominin temel amaçları nelerdir?

2. Ekonomi bilimi toplumun hangi kesimlerini ilgilendirir? Açıklayınız.

EKONOM KAVRAMI

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 1 ders saati
ÜN TE	: Ekonomi Nedir?
BECER LER	: Problem çözme becerisi, yaratıcı dü ünme, bilgi teknolojilerini kullanma, ara tırma-sorgulama
KAZANIMLAR	: Ekonomi biliminin konusunu ve amacını açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

“Ekonomi bilimi ile ilgili terimler nelerdir?”, “Ekonomi ile ilgili terimleri kelime avı yöntemiyle bulmaya ne dersiniz?” sorusu sorularak ö rencilerin dikkatleri çekilir.

1. Ekonomi ile ilgili temel kavramların yer aldığı ı çalı ma kâ ıdı ö rencilere dağıtılır.
2. Çalı ma kâ ıdındaki kavramlar ö renciler tarafından bulunur.
3. Ö renciler, kelime avında buldukları ekonominin temel kavramlardan ne anladıklarını çalı ma kâ ıdındaki kavramların kar ılarına yazar.
4. Kavramların tamamının bulunup bulunmadı ı, do ru tanımlanıp tanımlanmadı ı gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler ve vurgular yapılır.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Ekonomi biliminin konusunu ve amacını vurgulayan yazılı anlatım yapınız.
2. Çalı ma kâ ıdına yazılan kavramların anlamlarını do ru tanımlarla kar ıla tırınız ve gerekli düzeltmeleri yapınız.

ÇALI MA KÂ IDI

YÖNERGE: A a ıda yer alan bulmacada ekonomi ile ilgili 22 tane temel terim yer almaktadır. Kelimelerin yönleri yukarıdan a a ıya, a a ıdan yukarıya; sa dan sola, soldan sa a eklindedir. Bu kelimeleri bularak bir sonraki tabloda sıralayınız. Kelimelerin kar ılarına anlamlarını yazınız.

KEL ME AVI

Y	A	S	F	T	A	K	K	B	P	L	O
D	S	Ü	A	M	D	I	A	E	A	A	H
F	E	B		A	Y	Y	N	Y	P	M	M
U	R	B	Z	D	A	M	Y	A	M	M	
R	V	E		H	F	E	A	M	A		T
R	E		M		T	T	K	R	R	T	E
A	T	E	O	T	N	A	S	E	T	E	K
S	R	T	N	S	A	V	B	S	M	R	Ü
A		E	O		R	A	L		N	Ü	T
T	L	R	K	K	E	M	E	K	A	R	U
K	E	C	E	N	K	Â	R	P	O	T	U
B	G	Ü	K	A	T	E	M	Z		H	S

TER M	ANLAMI	TER M	ANLAMI
MAL		SERMAYE	
H ZMET		TASARRUF	
FAYDA		KÂR	
KIYMET		EKONOM	
SERVET		KAYNAK	
GEL R		TOPRAK	
ÜRET M		ST HDAM	
<u>TÜKET M</u>		TRAMPA	
TE EBBÜS		RANT	
EMEK		ÜCRET	
TAB AT		FA Z	

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 1 ders saati
ÜN TE	: Ekonomi Nedir?
BECER LER	: Ele tırel dü ünme, yaratıcı dü ünme, ara tırma sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma
KAZANIMLAR	: Ekonomik sistem kavramını açıklayarak ekonomik sistemlerin farklılıklarını ortaya koyar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Önceden iki gruba ayrılan sınıf a a ıdaki soruları ara tırarak gelir.

- Sistem nedir?
- Ekonomik sistem nedir?

1. Türkiye’de uygulanan ekonomik sistem hangisidir? sorusu sınıfa yöneltilecek öğrencilerin dikkatleri çekilir.

2. Bu derste gruplar tarafından, dünyada uygulanan ekonomik sistemlere ili kin sınıfa bilgi verilece i belirtilerek öğrenciler güdülenir.

3. Öğrenciler, sunularını sınıfta payla ır.

4. Kapitalist ve sosyalist ekonomik sistemlerin özelliklerinin belirlenir. Özellikler olu turulan çizelgeye yazılır. Gelen dönütler do rultusunda ara de erlendirme yapılarak uygun cevaplar peki tirilir, eksik ve yanlı cevaplar düzeltilir.

Öğrenciler ekonomistler, giri imciler, sanayiciler vb. ekonomiyle ilgili adlarla gruplara ayrılır. Gruplar, ekonomik sistemler arasındaki farklılıkları, bu sistemlerde ekonomileri yönlendiren ülkelerin ekonomileri arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklarlar. Açıklama sırasında di er öğrencilerin soru sormalarına fırsat verilir.

5. Dersin son a aması olarak ekonomik sistemlerin farklılıklarını somut olarak ortaya koymak amacıyla bir ema düzenlenir. ema düzenlenirken emanın bölümlerini öğrenciler doldurur.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Ülkelerin daha çok kapitalist sistemi benimsemelerinin temel nedenlerini açıklayınız.
2. Kapitalist ve Sosyalist sistemler arasındaki temel farklılıklar nelerdir?

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Piyasa Mekanizması: Talep, Arz ve Fiyat Oluşumu
BECERLER	: Ele trel dü ünme, ara tırma sorgulama, giri imcilik, bilinçli üretici olma, bilinçli tüketici olma, problem çözme
KAZANIMLAR	: Arz ve talepte meydana gelen de ği melerin fiyat üzerindeki etkilerini açıklar. Piyasa denge fiyatını grafikte gösterir.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, astat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Ö retmen ö rencilere “Kalem en çok ne zaman satılır?” sorusunu sorarak dikkatlerini çeker.

Bir malın fiyatının nasıl oluştuğunun öğrenilece ği belirtilerek ö renciler güdülenir.

1. Arz ve talep kavramlarının ö renciler tarafından hatırlanıp hatırlanmadı ğı gözden geçirilir. 2.Kalem ihtiyaçlarından yola çıkarak her bir fiyat için kalem arzı ve kalem talebi tahtaya tablo ekinde hazırlanır (Ek-1).

3. Her bir fiyat için talep fazlası ve arz fazlası ö renciler tarafından hesaplanır.

4. Denge noktasında arz fazlası ve talep fazlası oluşumunu gözlemlenir.

5. Denge noktasında oluşan fiyatın denge fiyatı (piyasa fiyatı) olduğu belirtilir.

6. Hazırlanan çizelge ve grafik büyük grup tartışma tekni ği ile ö retmen rehberliğinde irdelenir.

7. Ek-1deki tablo ve grafik ünite sonuna kadar panoda sergilenir.

8. Denge fiyatının grafikte gösterilmesi amacıyla hazırlanan Ek-2 deki çalı şma kâ rı dı ö rencilere dağıtılır.

9. Tablodaki soruları areti olan de ğerlerin ö renciler tarafından doldurulması istenir.

10. Ek-2 de boş verilen grafik, tablodaki verilerden yararlanılarak ö renciler tarafından doldurulur.

11. Ö renciler tarafından doldurulan çalı şma kâ rıtları sınıfta paylaşılır.

12. Do ru etkinlik peki tirilir, eksik ve yanlış çalı şmalar birlikte düzeltilir.

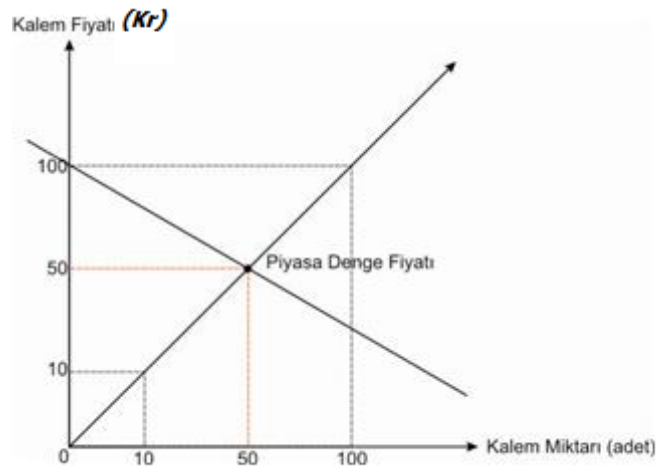
ÖLÇME VE DE ERLENDİRME

1. Çalı şma kâ rıdaki tablo ve grafik (Ek-2) de erlendirilerek ö rencilerde kazanımların gerçekleştirilme düzeyi belirlenir.

P YASA DENGES

Kalem Fiyatı (Kr/Adet)	Kalem Arzı	Kalem Talebi	Talep Fazlası	Arz Fazlası
0	0	100	100	-
10	10	90	80	-
20	20	80	60	-
30	30	70	40	-
40	40	60	20	-
50	50	50	0	0
60	60	40	-	20
70	70	30	-	40
80	80	20	-	60
90	90	10	-	80
100	100	0	-	100

DENGELİYATI

ÇALI MA KÂ IDI

Yönerge: A a ıdaki tabloda yer alan verilere göre soru i areti olan yerleri doldurarak grafik üzerinde denge fiyatını gösteriniz.

P YASA DENGES

Kitap Fiyatı (TL/Adet)	Kitap Arzı	Kitap Talebi	Talep Fazlası	Arz Fazlası
4	0	85	?	-
8	?	50	35	-
12	20	35	?	-
16	25	25	?	?
20	30	?	-	10
24	35	17	-	?

DENG E F YATI

Kitap Fiyatı (TL)

Kitap Miktarı (Adet)

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 1 ders saati
ÜN TE	: Piyasa Mekanizması: Talep, Arz ve Fiyat Oluşumu
BECERLER	: Araştırma sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, bilinçli üretici ve tüketici olma, verimlilik ve devamlılık, girişimcilik, iletişim
KAZANIMLAR	: Piyasa yapılarını açıklayarak bu yapıların farklılıklarını ortaya koyar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, aletler, ekonomi terimleri sözlüğü, ansiklopediler vb.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

Derse hazırlık olarak öğrencilere piyasa hakkında bilgi verilerek çevrelerindeki piyasaları araştırmaları istenir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin öğrenmeleri tespit edilir.

Sabit telefon hizmetinin ülkemizde sadece Türk Telekom A tarafından verildiği, çalışanlar greve gittiğinde hizmetin aksadığından bahsedilerek öğrencilerin konuya dikkatleri çekilir.

Öğrencilerin yapmış oldukları araştırmalar sonucunda elde ettikleri bilgiler değerlendirilerek bu derste piyasa çeşitlerini tanıyacakları ifade edilerek öğrenciler güdülenir.

1. Öğrenciler çevrelerinde araştırdıkları piyasalara ilişkin sonuçları görsel materyaller kullanarak sınıfta paylaşırlar.

2. Piyasaların hangi özelliklere sahip olduklarını belirlerler.

3. Çevrelerinde hangi piyasaların olduğunu tartışırlar.

4. Çevrelerinde yer almayan piyasaların neler olduğunu görürler.

8. A sınıfındaki çizelgeyi tahtaya çizerek piyasa farklılıklarını ortaya koyarlar.

PİYASA ÇEŞİTLERİ	SATICI SAYISI	SEKTÖRLER
Monopol (Tekel)	Tek Satıcı	Elektrik Dağıtım
Oligopol	Az sayıda Satıcı	GSM Operatörleri
Monopol (tekelci) Rekabet	Çok Sayıda Firma	Deterjan Piyasası
Tam Rekabet	Çok Sayıda Firma	Tarımsal Ürünler

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Yakın çevrenizdeki piyasa çeşitlerini örneklerle açıklayınız.
2. Piyasalar arasındaki farklılıkları örneklerle belirtiniz.
3. Rekabet piyasası ile tekel piyasasının fayda ve zararlarını karşılaştırınız.

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 1 ders saati
ÜN TE	: Millî Gelir, Ekonomik Büyüme ve İstihdam
BECERLER	: Ele tiri el dü ünme, yaratıcı dü ünme, problem çözüme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma, giri imcilik, bilinçli üretici ve tüketici olma, ileti im
KAZANIMLAR	: Millî geliri ve millî gelirle ili kili temel kavramları açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler, vb.

Ö RENCİLEME VE Ö RENCİLEME SÜRECİ

Bir devletin gelirlerinin nelerden oluştuğunu sorularak öğrencilerin dikkatleri çekilir. Bilinçli bir vatandaş olarak millî gelir hakkında bilgi sahibi olunması gerektiğ i, derste buna ilişkin bilgiler öğrencilere ifade edilerek öğrenciler güdülenir.

1. Öğrencilerin cevaplarından hareketle millî gelir ve millî gelir ile ilgili temel kavramlar hakkında bilgi verilir. Millî gelir kavramı açıklanır. Ekonomik gelişmişlik düzeyi ile millî gelir arasındaki ilişki öğrencinin keşfetmesi sağlanır.

2. Gelen cevaplar doğrultusunda ara derlendirmeye yapılarak öğrenciler tarafından GSMH-GSY H-SY H-Y G-MG kavramları kısaca açıklanır.

3. Aşağıdaki tablo tahtaya çizilerek GSMH den millî gelire nasıl ulaşıldığı gösterilir.

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSY İH)

- Amortismanlar

= **Safi Yurt İçi Hasıla (SY İH)**

- Dolaylı Vergiler

+ Sübvansiyonlar

= **Yurt İçi Gelir (Y G)**

+ Net Dış Dünya Faktör Gelirleri

= **Millî Gelir (MG)**

4. Ek-1'deki çalı ma kâ rı öğrencilere dağıtılır.

5. Öğrencilerden millî geliri oluşturan kavramları çalı ma kâ rına sırasıyla yazmaları istenir.

6. Öğrencilerin çalı ma kâ rları kontrol edilir.

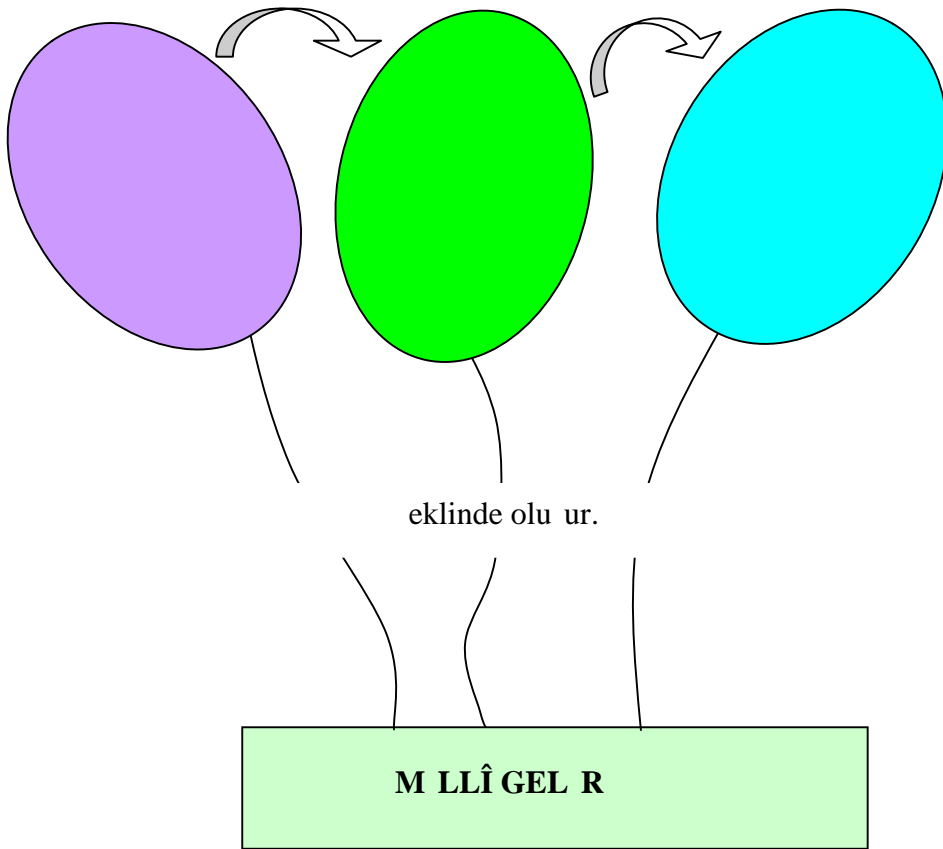
7. Doğru etkinlik pekiştirilir, yanlış etkinlikler düzeltilerek eksiklikler giderilir.

ÖLÇME VE DE ERLENDİRME

1. GSMH'yı oluşturan unsurlar nelerdir? Açıklayınız.
2. Ülkemizde adil gelir dağılımının sağlanabilmesi için hangi tedbirlerin alınması gereklidir? Açıklayınız.

ÇALI MA KÂ IDI

Yönerge: A a ıdaki emada millî geliri olu turan unsurlar bo bırakılmı tır. Millî geliri olu turan faktörleri ilgili balonlara yazarak millî geliri olu turunuz.

M LLÎ GEL R OLU TURAN FAKTÖRLER

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Millî Gelir, Ekonomik Büyüme ve stihdam
BECER LER	: Ele tirel dü ünme, ara tırma sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma
KAZANIMLAR	: Millî gelirin ki isel, fonksiyonel ve üretim faktörleri arasındaki da ılımını örneklerle açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler, vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Derse hazırlık olarak ö renciler 3 gruba ayrılır: Birinci grup ki isel gelirin bölgeler arası da ılımını, ikinci grup millî gelirin sektörel da ılımını, üçüncü grup ise millî gelirin fonksiyonel da ılımını ara tırarak derse gelirler.

Ö rencilerden çevrelerindeki ki ilerın gelirlerini kar ıla tırmaları istenerek gelir konusuna dikkatleri çekilir.

Bu derste gruplar tarafından millî gelirin da ılımına ili kin bilgiler sunulaca ı belirtilerek ö renciler güdülenir.

1. Gruplar ara tırma sonuçları hakkında sınıfa bilgi verirler.

2. Ö retmen Ek-1 deki millî gelir da ılım tablosunu ö rencilere rehberlik yaparak olu turmalarını sa lar. Millî gelirin ki isel, fonksiyonel ve üretim faktörleri arasındaki da ılım etkinlik örnekleriyle ö renciler tarafından ortaya konulur.

3. Etkinlik örnekleri ö retmen rehberli inde gelen dönütler do rultusunda ara de erlendirme yapılarak sonuçlar ortaya konulur.

4. Yapısal iyile tirmenin sa lanabilmesi için ülkemizde hangi tedbirlerin alınması gerekti i konusunda ö renciler fikirlerini açıklayarak büyük grup çalı masıyla tartı ırlar.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Bölgesel gelir da ılımının farklılıklarını yorumlayınız.

M LLÎ GEL R DA ILIMI

M LLÎ GEL R DA ILIMI	<i>Ki isel Gelir Da ılımı</i>	Ki i ba ına dü en millî gelir			
	<i>Sektörlere Göre Da ılım</i>	<i>Tarım</i>	<i>Sanayi</i>	<i>Hizmet</i>	
	<i>Fonksiyonel Da ılım</i>	<i>Rant</i>	<i>Ücret</i>	<i>Faiz</i>	<i>Kâr</i>

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 1 ders saati
ÜN TE	: Para, Bankacılık ve Enflasyon
BECER LER	: Ele tirel dü ünme, yaratıcı dü ünme, ara tırma sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma, bilinçli üretici-tüketici, ileti im
KAZANIMLAR	: Paranın tarihsel geli imini açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders Kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler, kalem, kâ ıt, yazı tahtası vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Ö rencilerden derse hazırlık olarak Merkez Bankasının nternet sitesini (www.tcmb.gov.tr) ve paranın tarihsel geli imi ile ilgili di er nternet sitelerini ziyaret etmeleri istenerek konuyla ilgili temel ön ö renmelerinin olu ması sa lanır.

1. Ö retmen nternetten ve mevcut kaynaklardan elde etmi oldu u tedavülden kalkmı para örneklerini sınıfa göstererek ö rencilerin dikkatlerini çeker.
2. Ö rencilere “Parasız bir hayat olabilir mi?” sorusu sorularak tartı maları sa lanır.
3. Ö rencilerin ders öncesinde elde ettikleri bilgilerden yararlanarak Türkiye’de kullanılmı olan paranın tarihsel geli imi hakkında bilgi verirler.
4. Bu etkinlikte;
  - Mübadelesiz devir
  - Takas (trampa) devri
  - Paralı mübadele devri konuları üzerinde durulur.
5. Mübadele devirlerinde mübadelenin tanımı, takasın zorlukları, paranın tanımı, paranın özellikleri ve fonksiyonları konularında ö rencilerin bilgi üretmeleri sa lanır. Gelen dönütler do rultusunda do ru cevaplar peki tirilir yanlı cevaplar düzeltilir.
6. Ö rencilere paranın gelecekteki de i imi ve kullanımına ili kin yordamalarda bulunarak paranın tarihsel geli imini ve ekonomideki kullanımını kavrarlar.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Parayı devreden çıkardı nızda çevrenizde ve günlük ya amınızda olu abilecek de i iklikleri belirtiniz.
2. Kâ ıt para sistemine geçi in nedenlerini sıralayınız.
3. Parasız mübadele devri ile paralı mübadele devirlerini kar ıla tırarak farklılıklarını belirtiniz.

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Para, Bankacılık ve Enflasyon
BECER LER	: Ele trel dü ünme, ara tırma sorgulama, problem çözme, giri imcilik, bilinçli üretici ve tüketici olma, ileti im, verimlilik ve devamlılık
KAZANIMLAR	: Bankaların ekonomideki görev ve sorumluluklarını açıklar. Merkez Bankasının ekonomideki yerini ve önemini açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Yakın çevrede bulunan bankalara örnekler verilerek bu bankaların görev ve sorumlulukları ile ilgili ö rencilerin görü leri alınır.

1. Ö renciler, yakın çevredeki bankaları ziyaret ederek buralarda verilen hizmetleri yerinde gözlemler ve ilgililerden bilgiler alır.
2. Bankadan bir yetkili sınıfa davet edilir. Yetkili bankacı, Merkez Bankasının ve di er bankaların görev ve sorumlulukları hakkında bilgi verir.
3. Ö renciler konuyla ilgili yaptıkları ziyarettaki gözlemlerini ve edindikleri bilgileri payla ır.
  - Bankalar, para üzerine ticaret yapan i letmelerdir.
  - Sermayeyi az faizle alıp çok faizle i leten i letmelerdir.
  - Kredi ticareti yapan, borç para vermek isteyenlerle almak isteyenler arasında aracılık görevini yüklenen kurumlardır.
    - Bankalar, faizle para alıp veren kredi, kambiyo i lemleri yapan; kasalarında para, de erli belge, e ya saklayan ve her türlü ekonomik vb. faaliyetlerde bulunan kurulu lardır.
    - Bankalar para havalesi, senet tahsili, telefon, elektrik, su faturalarını ödeme vb. günlük hayatı kolayla tıran i lemleri yapar.
4. Ö renciler, çe itli kaynaklardan ara tırarak Merkez Bankasının görev ve sorumluluklarının neler oldu unu ortaya koyar.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Merkez Bankasının kullandı ı para politikası araçlarını sıralayınız.
2. Çalı ma kâ ıtları (Ek-1, Ek-2) doldurularak de erlendirilir.

ÇALI MA KÂ IDI

Yönerge: Bankaların görev ve sorumlulukları ile ilgili bölümleri doldurunuz.

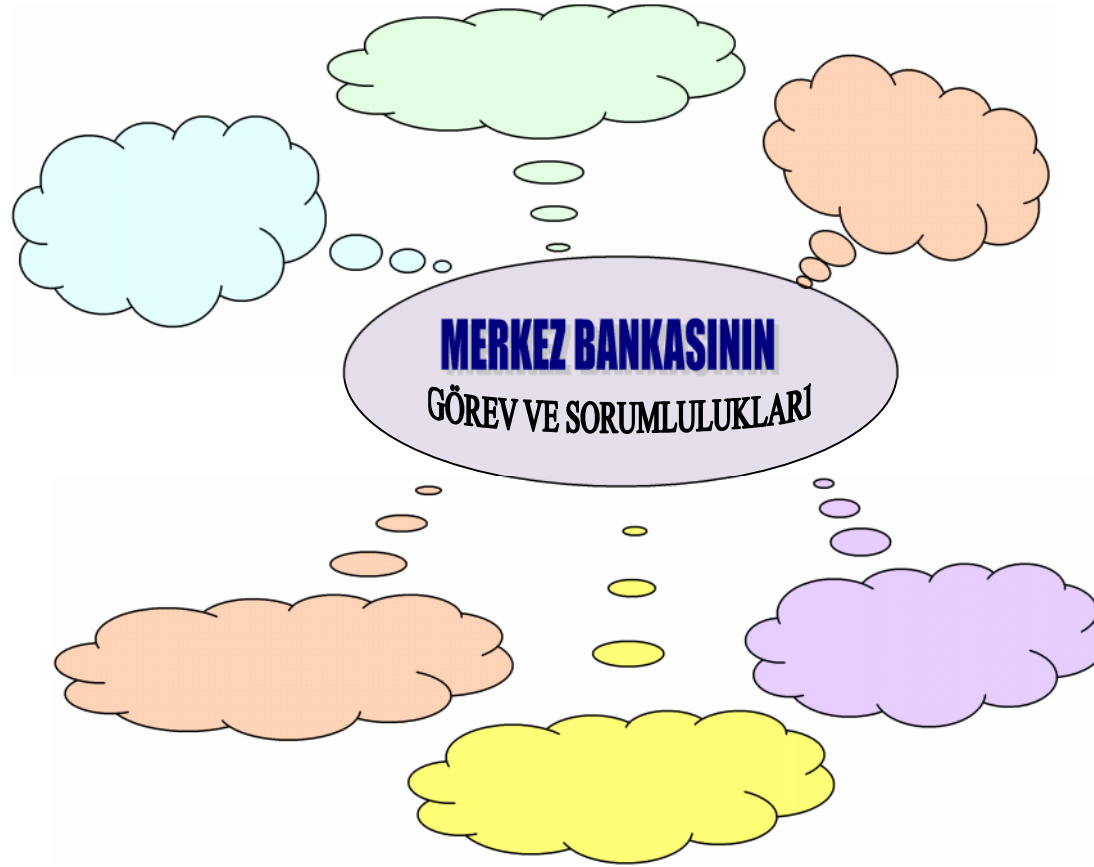
BANKALARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

ÇALI MA KÂ IDI

Yönerge: Merkez Bankasının görev ve sorumlulukları ile ilgili bölümleri doldurunuz.

MERKEZ BANKASININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Ödemeler Dengesi, D1 Ticaret ve Uluslararası Ekonomik Kuruluş lar
BECER LER	: Ara tırma-sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma, ele tirisel dü ünme
KAZANIMLAR	: Ödemeler dengesi kavramını açıklayarak ödemeler bilançosu ana hesaplarının sonuçlarını yorumlar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler, kalem, kâ it, tahta vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Ö retmen ö rencilere “ letme Bilânçosu gördünüz mü?” sorusunu sorarak sınıfa getirmi oldu u bilânço örne i ile ö rencilerin kazanıma dikkatlerini çeker.

Sınıfa getirmi oldu u bilânço örne inin ilerde ne i e yarayaca mını açıklayarak ö rencileri motive eder.

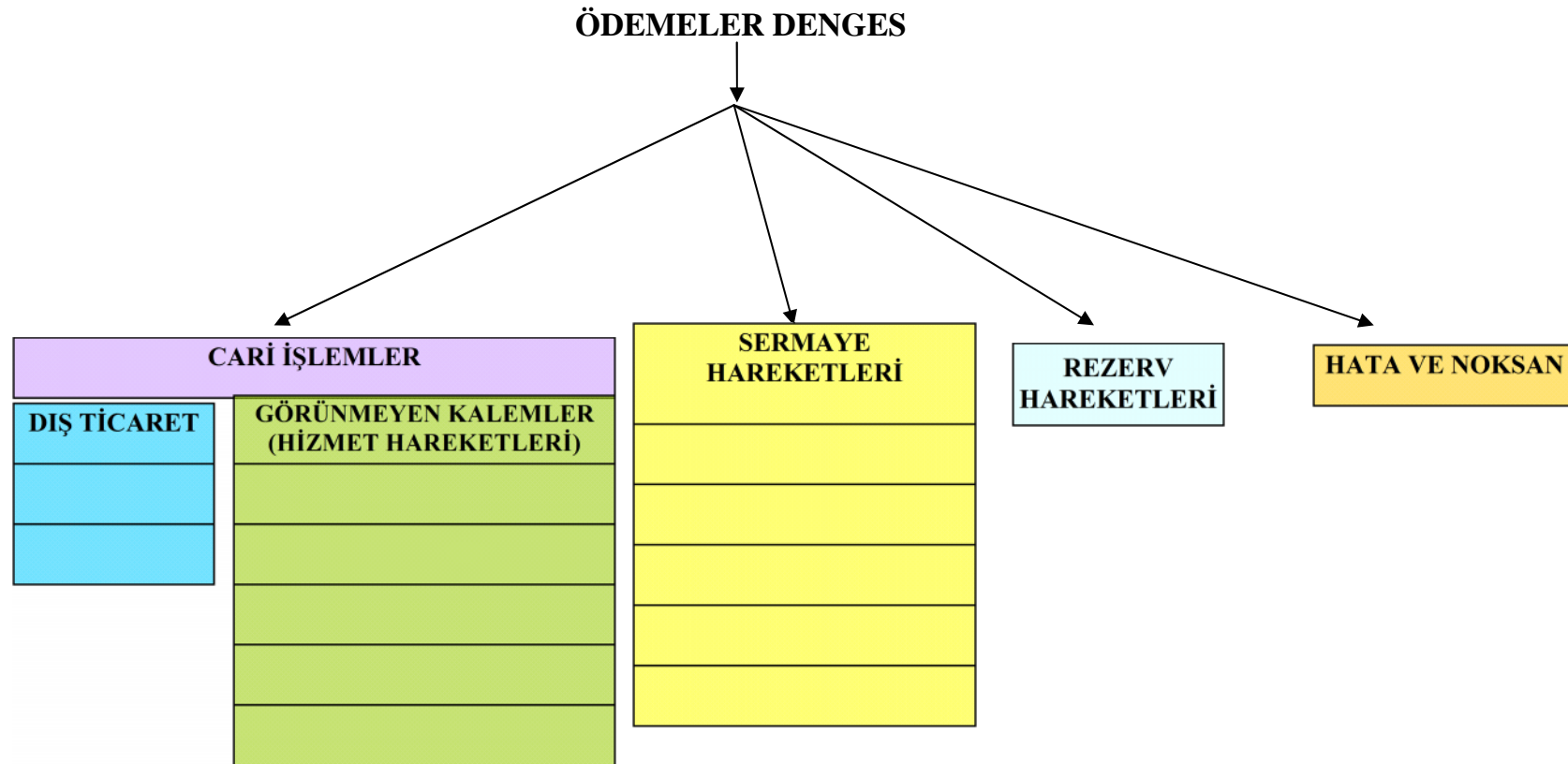
1. Ödemeler dengesi bilânçosuna ait kavram haritası tahtaya yansıtılır.
2. Ödemeler dengesi bilânçosunun hangi kalemlerden meydana geldi i ö retmen ö rencilerce belirlenir.
3. Ara de erlendirme yapılarak gelen dönütler do rultusunda do ru cevaplar peki tirilir, yanlış cevaplar düzeltilir.
4. Ek-1 deki kavram haritası ö rencilere da ıtılır.
5. Kavram haritasındaki ödemeler dengesi bilânçosuna ait alt kalemler ö renciler tarafından doldurulur.
6. Doldurulan kavram haritaları ö retmen tarafından incelenerek eksiklikler giderilir.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Ülkeler neden dı ticaretlerini geli tirme ihtiyacı duyarlar? Açıklayınız.
2. ç ticaret ile dı ticaretin farklılıklarını belirtiniz.
3. Ödemeler dengesinin olumlu sonuçları verebilmesi nelere ba lıdır? Bunun için yapılması gereken i lemleri sıralayınız.

ÇALI MA KÂ IDI

Yönerge: A a ıda ödemeler dengesini olu turan ana hesaplar verilmi tir. Bu hesaplara ait alt kalemlerle ilgili bölümleri doldurunuz.

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Ödemeler Dengesi, D1 Ticaret ve Uluslararası Ekonomik Kurulu lar
BECER LER	: Ara tırma-sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma, ele tirisel dü ünme
KAZANIMLAR	: Belli ba lı uluslararası ekonomik kurulu ları sıralar. Uluslararası ekonomik kurulu ların Türk ekonomisine etkilerini de erlendirir.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Derse hazırlık olarak ö renciler be gruba ayrılır. Birinci grup Uluslararası Para Fonu (IMF), ikinci grup Avrupa Birli i (AB), üçüncü grup Dünya Bankası, dördüncü grup Ekonomik birli i ve Kalkınma Te kilatı (OECD), be inci grup Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) gibi ekonomik kurulu ları ve Türk Ekonomisindeki rolünü ara tırır.

1. Ö rencilere IMF' in anlamını biliyor musunuz? sorusu sorularak dikkatleri çekilir.
2. Küreselle en dünyada para ile ilgili çe itli uluslararası kurulu ların yer aldı ı ve ders içinde bu kurulu lar hakkında bilgi edinilece i vurgulanarak ö renciler güdülenir.
3. Gruplar görsel materyallerden yararlanarak yapımı oldukları ara tırma ile ilgili sunularını di er ö rencilerle payla ır.
4. Sunu sonunda ara de erlendirme yapılarak mevcut kazanımın gerçeikle me düzeyi belirlenir.
5. Grupların çalı maları sırasında derledikleri resim ve dokümanlar panoya asılır.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

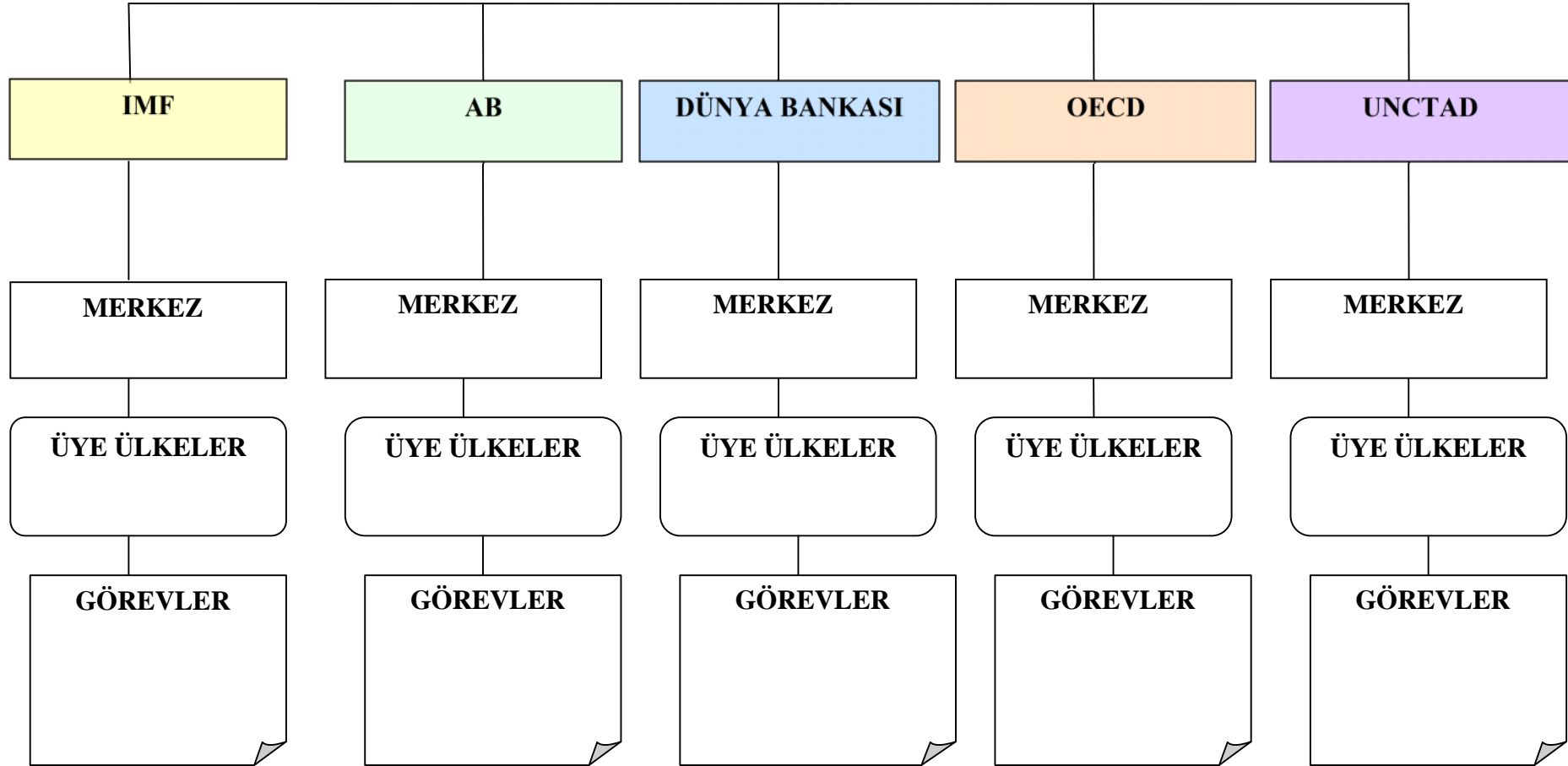
1. Uluslararası ekonomik kurulu ları sıralayınız.
2. Avrupa Birli ine üye ülkelerin isimlerin yazınız.
3. Türkiye Avrupa Birli i'ne neden tam üyelik ba vurusunu yapmaktadır? Nedenlerini sıralayınız.
4. Gümrük Birli inin getirdi i yükümlülükler nelerdir? Açıklayınız.
5. Çalı ma kâ ıdı (Ek-1) ö rencilerce doldurularak de erlendirilir.

ÇALI MA KÂ IDI

YÖNERGE: A a ıdaki emada uluslararası ekonomik kurulu lar yer almaktadır. Bu kurulu ların merkezlerini ve bu kurulu lara üye ülkeleri ema üzerinde gösteriniz.

ULUSLARARASI EKONOM K KURULU LAR VE ÜYE ÜLKELER

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Türkiye'nin Genel Ekonomik Sorunları
BECER LER	: Ele tirdel dü ünme, yaratıcı dü ünme, ara tırma sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma
KAZANIMLAR	: Türkiye'nin genel ekonomik sorunlarını sıralar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Ders kitabı, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

Ö renciler, yakın çevrelerinin (aile, esnaf, meslek kurulu ları vb.) ülkemizin ekonomik sorunları ve çözüm yollarına ait görü lerini alarak sınıfa gelir.

1. Ö rencilere ülkemizin gelirlerinin yanı sıra uluslararası kurulu lara borcunun da oldu u söylenerek dikkatleri çekilir.
2. Bu ders içerisinde ülkemizin genel ekonomik sorunları hakkında bilgi edinilece i vurgulanarak güdüleme yapılır.
3. Ö retmen, bo bir kum saati biçimindeki levhayı panoya asar ve ünite sonuna kadar panoda yer alır.
4. “Türkiye'nin ekonomik sorunları nelerdir?” sorusu ö rencilere sorularak konu ile ilgili görü leri alınır. Görü ler do rultusunda levhanın birinci bölümüne genel kabul gören sorunlar yazılır.
5. Ö retmen, levhanın ikinci bölümüne Türkiye'nin ekonomik sorunlarını yazar.
6. Türkiye'nin ekonomik sorunlarının çözümüne yönelik ö renci önerileri alınarak tartı ılır ve genel kabul gören öneriler levhanın üçüncü bölümüne yazılır.
7. Ö neriler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak konu peki tirilir.

Ö LÇME VE DE ERLEND RME

1. Türkiye'de tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde verim dü üklü ünün sebeplerini açıklayınız.
2. Türkiye'de çevre kirlili i en çok hangi alanda ve ekilde ortaya çıkmaktadır? Açıklayınız.
3. Türkiye'de i sizli in temelinde yatan ba lıca unsurlar nelerdir? Açıklayınız.

KUM SAAT

1. BÖLÜM

Öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgilerini almak için Türkiye'nin ekonomik sorunları nelerdir? Sorusu sorularak sınıfın genel olarak kabul ettiği sorunlar bu bölüme yazılır.

2. BÖLÜM

Türkiye'nin ekonomik sorunları sıralanır.

3. BÖLÜM

Türkiye'nin ekonomik sorunlarına çözüm önerilerinden yola çıkarak ünitenin değerlendirilmesi yapılır.

DERS	: Ekonomi
SINIF	: Seçmeli
SÜRE	: 2 ders saati
ÜN TE	: Türkiye'nin Genel Ekonomik Sorunları
BECER LER	: Ele trel dü ünme, yaratıcı dü ünme, ara tırma sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, giri imcilik, bilinçli üretici ve tüketici olma, ileti im, verimlilik ve devamlılık
KAZANIMLAR	: Sürdürülebilir geli me kavramını örneklerle açıklar.
ARAÇ VE GEREÇLER	: Bilgisayar, CD, projeksiyon, tepegöz, asetat, ekonomi terimleri sözlü ü, ansiklopediler vb.

Ö RENME VE Ö RETME SÜREC

1. Ö rencilere sürdürülebilir geli me ile ilgili belgesel izlettirilerek konuya dikkatleri çekilir.
2. İgili kurulu lardan (TEMA, ÇEVKO, TÜRÇEK vb.) uzmanlar okula davet edilir. İgili sınıfların ve sosyal kulüplerin koordinasyonu ile okul düzeyinde bir etkinlik düzenlenir.
3. "Çevreye duyarlı bir kalkınma süreci ya anabilir mi? Ya anamaz mı?" sorusu sınıfça tartı ılır.
4. Ortaya çıkan görü ler ö retmen rehberli inde de erlendirilir.
5. Ö renciler "sürdürülebilir geli me" konusu ile ilgili kompozisyon yazar.
6. Kompozisyonlar ö retmence de erlendirilerek okul panosuna asılır.

ÖLÇME VE DE ERLEND RME

1. Sürdürülebilir geli me nedir?
2. Depozitolu ürünleri kullanma ile çevre bilinci arasında bir ili ki kurulabilir mi? Açıklayınız.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Kamile Ün, **Aktif Öğrenme**, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir, 2002.
- ARIKAN, R., **Ekonomi**, Saray Matbaacılık, 1.Baskı, Ankara, 1999.
- BAYKUL, Y., **İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme**, MEB Yayınları, 1999.
- BAYKUL, Y., GELBAL S. VE KELEC O LU H., **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, MEB Yayınları, Ankara, 2001.
- BEYER, Ann, **Alternative Assessment**, Dale Seymour Publications: USA, 1993.
- BLEN, Müriyyet, **Plandan Uygulamaya Öğretim**, 6. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2002.
- CARPENTER, Shere, **Constructivism**, Australian Primary Mathematics Classroom, 8 (1), 2003.
- CLARE, E. Weinstein ve R CHARD, Mayer, **"The Teaching of Learning Strategies"** Handbook of Research on Teaching 3 rd. Ed. New York: Macmillan Company, s. 316, 1986.
- DEMREL, Özcan, **Genel Öğretim Yöntemleri**, Usem Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1996.
- DEMREL, Özcan, **Eğitimde Program Geliştirme**, 9. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.
- ERTEK, T., **Temel Ekonomi**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1.Basım, İstanbul, 2006.
- FİDAN, Nurettin, **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Alkım Yayınevi, Ankara, 1986.
- GAGNE, R. M., and M. P. Driscoll, **The Conditions of Learning**, Holt Rinehart and Winston, New York, 1988.
- GÜRLER, A. Z., **Ekonomi Temel Ders Kitabı**, Feza Gazetecilik A.Ş., 2. Baskı, İstanbul, 2006.
- GOLEMAN, Daniel, **Duygusal Zeka**, Çev. B. Seçkin Yüksel, Varlık Yayınları, İstanbul, 1998.
- HIZIROĞLU, G., **Ekonomi Ansiklopedisi**, Payma Video ve Dizgi Tesisleri, İstanbul, 1984.
- JOHNSON, D.W., Johnson, R.T. & Holubec, E.J., **Circles of Learning: Cooperative In The Classroom**, Interaction Book Company, Minnesota, 1990.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla, **Öğretim İlkeleri ve Yöntemleri**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2001.
- LOBLEY, D., **Ekonomi**, Özgün Matbaacılık A.Ş., Ankara, 1995.
- MERLIN C. Wittrock, **Students Thought Processes**, Handbook of Research on Teaching, New York: Macmillian Company, s.302, 1986.
- NISBET, J., J. Shucksmith, **Learning Strategies**, Routhledge and Kegan Paul, London, 1986.
- OKTAYLAR, Hasan Can, **Öğretmen Adayları İçin KPSS, Eğitim Bilimleri**, Yargı Yayınları, Ankara, 2005.
- ÖNEY, A., **İktisadi ve Ticari Terimler Sözlüğü**, Bima Matbaacılık Ltd. Şti. 3. Baskı, Ankara, 1978.
- ÖZÇELİK, D. A., **Ölçme ve Değerlendirme**, Ösym Yayınları 3. Basım, Ankara, 1998.
- ÖZER, Bekir, **Öğrenmeyi Öğretme**, AÜ Açık Öğretim Fakültesi, Eskişehir.
- ÖZGÜVEN, . Ethem, **Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kavrayabilme**, Pdrem Yayıncılık, Ankara, 1999.
- PAUL, Eggen ve KAUCHAK, Don, **Educational Psychology: Classroom Connection**, New York, Macmillan, s. 385, 1992.
- RICHARD, I. Arends. **Classroom Instruction and Management**, The McGraw-Hill Companies, Inc, s. 243, 1997.

- RICHARD, E. Mayer, "**Learning Strategies: An overview**" **Learning and study strategies**, San Diego, California; Academic press. Inc, s.14, 1988.
- RIDING, R. and S, RAYNER, **Cognitive Styles and Learning Strategies**, David Fulton Publishers, London, 1998.
- ROBERT, M. Gagne, Marcy Perkins Driscoll, **Essential of Learning For Instruction**, Englewood cliffs, Nj, Prentice-Hall, s. 134, 1988.
- SABAN, Ahmet, **Çoklu Zeka Teorisi ve E itim**, 4. Baskı, Nobel Yayın Da ıtım, Ankara, 2004.
- SENEMO LU, Nuray, **Geli im, Ö renme ve Ö retim**, Spot Matbaacılık, Ankara, 1997.
- SÖNMEZ, Veysel, **Program Geli tirmede Ö retmen El Kitabı**, 8. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999.
- SÜN BÜL, Ali Murat, **birli ine Dayalı Ö retim**, E itim ve Bilim Dergisi, Cilt 20, Sayı 102, s. 50-58, 1996.
- SÜN BÜL, Ali Murat, **Ö renme Stratejilerinin Ö renci Eri i ve Tutumlarına Etkisi**, HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamı Doktora Tezi, Ankara, 1998.
- TA DEM R, Mehmet, **E itimde Planlama ve De erlendirme**, Ocak Yayınları, Ankara, 2000.
- TAV ANCIL, E., **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS le Veri Analizi**, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2002.
- TURGUT, F., **E itimde Ölçme ve De erlendirme Metotları**, Saydam Matbaacılık, 5. Baskı, Ankara, 1987.
- T.C. Millî E itim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlı ı, **İkö retim Matematik Dersi Ö retim Programı ve Kılavuzu** (6. Sınıf), Ankara, 2006.
- T.C. Millî E itim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlı ı, **İkö retim Türkçe Dersi Ö retim Programı ve Kılavuzu** (6, 7 ve 8. Sınıf), Ankara, 2005.
- YAMANLAR, E. ve TOKS , F., **Ticaret ve Turizm Ö retimi Okulları Ekonomi Ders Kitapları**, stanbul, 2001.
- VURAL, B., **Ö renci Merkezli E itim ve Çoklu Zeka**, Hayat Yayıncılık, stanbul, 2005.
- YILDIRIM, C., **E itimde Ölçme ve De erlendirme**, ÖSYM Yayınları, 4. Basım, Ankara, 1999.

EKLER

ÖRNEK ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORMLARI

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYAMIN ÇEKİMLERİ

Öğrencinin :
Adı ve Soyadı :
Tarih :

Çalışmalarım	Bu çalışmayı neden saklıyorum?
1.....	....
2.....	....
3.....	....
4.....	....
5.....	....
6.....	....
7.....	....
8.....	....
9.....	....

Ö RENC ÜRÜN DOSYASI ÖRNEK SAYFALARI

EKONOM DERS

ÜRÜN DOSYAM

Adı : .....

Soyadı: .....

Numarası : .....

Sınıfı : .....

Ç NDEK LER

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

EKONOM ALANINDAKİ

ÖZ GEÇİMİM

A a ıdaki gibi ya da benzer sorulara cevap olabilecek şekilde dü üncelerinizi yazarak ekonomi dersiyile ilgili öz geçmi inizi olu turabilirsiniz.

Anahtar Sorular:

- Ekonomi dersine ne zaman ilgi duymaya başladım?
- Ekonomi dersinde en çok ilgimi çeken konu nedir?
- Okul dı ında ekonomi dersi ile ilgili çalı malarım nelerdir?
- Ekonomi dersinin ho lanmadı ım yönleri varmı?
- Ekonomi dersinde ba ka nelerin olmasını isterdim?
- Gelecekle ilgili yapmak istediklerime bu dersin nasıl bir katkısı olabilir?

Ö RENC ÜRÜN DOSYASININ GENEL DE ERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Bütünlük:

- Dosyada bulunması gerekenlerin tümünün olması
- Çalı mayı yaparken, di er derslerden de yararlanılması
- Seçilen ürünlerin yıl boyunca edinilen becerileri yansıtması
- Dosyamanın kapa ını, kendisini en iyi biçimde yansıtmak ekilde hazırlanması

Tertip ve Düzen:

- Tüm çalı malar için uygun ba lıklar kullanılması
- Çalı maların içindekiler bölümünde belirtilen sıraya göre dosyalanması
- Tüm çalı ma kâ ıtlarının temiz ve düzenli olması

Yansıtma:

- Seçilen çalı maların güçlü yanlarını ve gelişimini yansıtması

ÜRÜN KONTROL LİSTESİ

Çalışmalar	Evet	Hayır
Çalışmamın taslağını hazırladım		
Çalışmayı zenginleştirecek tablo, resim, foto raf vb. hazırladım.		
Çalışmamın geliştirme aşamasında öğretmenim, ailem ve arkadaşlarımdan yararlandım. Gerekli eklemeler ve çıkarmaları yaptım.		
Çalışmamı yazım ve anlatım kurallarına uygunluğu açısından gözden geçirip gerekli düzeltmeleri yaptım.		
Çalışmamı sunmaya hazır hale geldim.		

ÜRÜN BELGİLERİ

- Bu çalışmadaki hedefim:
- Çalışmamın amaçları:
  - 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.
- Ürünümü seçme gerekçelerim: .....
- Bu çalışmamda bunları çok iyi yaptım: .....
- Çalışmamın bu alanlarında biraz daha gayret gösterebilir ve yardım alabildim: .....
- Belirlediğim hedefe bu kadar ulaştım: .....
- Bu çalışmam benim bu özelliklerimin gelişimini yansıtıyor: .....
- Bu çalışmamla ilgili bunları da ürün özdeğerlendirme formunda söylemek isterim: .....

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI SUNUM YÖNERGESİ

1. Sunumunuz için velinizi sınıfa getiriniz.
2. Sunumunuzun içeriğiyle ilgili velinizin de desteğini alın.
3. Çalışmada çok başarılı olduğunuzu duyduğunuz üç alanı belirleyiniz ve açıklayınız.
4. Geliştirmeniz gereken üç alanı açıklayınız.
5. Gelecek dönem için hedeflerinizi belirleyip açıklayınız.
6. Çalışma sürecindeki gelişim düzeyinizi ve hedefinize ulaşma derecenizi değerlendiriniz.
7. Velinizin dosyanızla ilgili yazılı görüşlerini alın.

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI ÖĞRENCİ ÖZET FORMU

Bu form ürün dosyanızdaki ürünlerin gelişimi hakkındaki düşüncelerinizi belirtmeniz amacıyla düzenlenmiştir. Bu formu aşağıda düzenlenmiş biçimiyle veya paragraf hâlinde doldurabilirsiniz.
Adı Soyadı: ..... Tarih: .....
Konu : .....

Başlangıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Çalışmalarım önce nasıldı?	İmdi nasıl gidiyor? .....
Çalışmalarım ne denli açık ve anlamlıydı?	Çalışmalarım şimdi ne denli açık ve anlamlı? .....
Beklentilerim ne denli gerçekçiydi?	Bu konuda şimdi ne duyuyorum? .....
Geliştirmeye açık alanlar başlangıçta nelerdi?	İmdi hangi alanlar geliştirmeye açık? .....

Ö RENC ÜRÜN DOSYASI Ö RETMEN ÖZET FORMU

Adı Soyadı:	Tarih:
Konu:	
Ba langıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Geli tirmeye açık alanlar ba langıçta nelerdi?	imdi hangi alanlar geli tirilmeye açık?

VEL GER B LD R M FORMU

Çocu unuz ürün dosyasını sunduktan sonra, lütfen a a ıdaki soruları yanıtlamaya zaman ayırınız.

1. Bu çalı ma çocu unuzun geli im sürecini daha iyi anlamanıza yardımcı oldu mu?

2. Bu çalı manın sunumu sizce etkili olacak biçimde düzenlenmi miydi?

3. Sizce bu sunum çocu unuz için de erli bir deneyim oldu mu?

Belirtmek istedi iniz di er görüşleriniz:

VEL YE YAZILMI ÖRNEK MEKTUP

Sunu Tarihi:
Etkinlik Programı:

1.Çocu unuzun çalı malarından en çok hangisini be endiniz?

2.Çocu unuz sizce hangi alanlarda ba arılı?

3.Çocu unuza hangi konularda ve nasıl yardımcı olabilirsiniz?

Ö RENC ÜRÜN DOSYASI DE ERLEND RME FORMU

Adı : .....
Soyadı : .....
Sınıf : .....

Yönerge: A a ıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli oldu unu göz önüne alarak dosyayı de erlendiriniz.

ÖLÇÜTLER	Dereceler				
	1	2	3	4	5
1. Çalı maların içeri inin tam olması					
2. Çalı malardaki çe itlilik					
3. Çalı maların amaçları kar ılması					
4. Çalı maların do rulu u					
5. Dosyanın düzenlili i					
6. Harcanan çabaları gösterme					
9. Yaratıcılı ı gösterme					
10. Çalı maların seçiminde do ru karar verme					
11. Ö rencinin geli imini gösterme					
12. Kendini de erlendirme					

YORUMLAR/ÖNER LER:

ÜRÜN DOSYASI DE ERLENDİRME ÇİN DERECELE PUANLAMA ANAHTARI

Puan Boyutlar	4 (Örnek Olacak Nitelikte)	3 (Yeterli)	2 (Kabul Edilebilir)	1 (Yeterli De il)
Çerik	Ürün dosyası, tüm gerekli materyalleri içeriyor.	Ürün dosyası, gerekli materyallerin büyük ço unlu unu içeriyor.	Ürün dosyası, gerekli materyallerin birazını içeriyor.	Ürün dosyası, gerekli materyallerin çok azını içeriyor.
Seçilen örneklerin özelli i	Örnekler öğrencinin gelişimini ve bilgisini yansıtıyor.	Örnekler öğrencinin gelişimini yansıtıyor fakat bilgilerin bir kısmını yansıtmıyor.	Örnekler öğrencinin hem bilgisini hem de gelişimini biraz yansıtıyor.	Örnekler gelişigüzel seçilmiş , gerekli bilgileri ve gelişimi yansıtmıyor.
Düzenleme	Ürün dosyası, tam ve düzenli olarak oluşturulmuş . Okuyucu, gerekli her şeyi bulabiliyor.	Ürün dosyası, iyi düzenlenmiş , okuyucu aradığı şeyleri bulmakta çok az sıkıntı ya ıyor.	Ürün dosyası, kısmen düzenli sayılabilir. Okuyucu aradığını bulmakta biraz zorlanıyor.	Ürün dosyası, düzensizlik bir görüntü var ama okuyucu aradığını bulmakta çok zorlanıyor.
Dilbilgisi	Dilbilgisi ile ilgili hiçbir hata yok (kelime bilgisi, noktalama işaretlerinin kullanımı, gramer, vb.)	Dilbilgisi konusunda çok az hata var.	Dilbilgisi ile ilgili göze çarpan önemli hatalar var.	Dilbilgisi ile ilgili çok sayıda hata var.
Kişisel yansıma	Tüm yansımalar betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtmaya yönelik etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların büyük bölümü betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtmaya yönelik etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların bazıları betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtmaya yönelik etkileşimleri içeriyor.	Yansımaların çok azı betimleyici ve öğrencinin iç dünyasını yansıtmaya yönelik etkileşimleri içeriyor.
Ürün dosyasının sunumu	Öğrenci açık ve anlaşılır biçimde konu tu, diğer öğrencilerle uygun göz teması kurdu ve sorulan soruları kendinden emin biçimde cevapladı.	Öğrenci büyük ölçüde açık ve anlaşılır biçimde konu tu, diğer öğrencilerle uygun göz teması kurdu ve sorulan soruları cevapladı.	Öğrenci kısmen açık ve anlaşılır biçimde konu tu, diğer öğrencilerle göz teması kurdu ve sorulan soruları cevaplayabildi.	Öğrenci açık ve anlaşılır biçimde konu tu, diğer öğrencilerle nadiren göz teması kurdu ve sorulan soruları cevaplarırken zorluk çekti.
Ürün dosyasının bir bütün olarak etkilili i	Ürün dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini çok iyi bir biçimde gösteriyor.	Ürün dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini göstermeye yardımcı oluyor.	Ürün dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini kısmen gösteriyor.	Ürün dosyası, öğrencinin becerilerini, yeterliklerini ve bilgisini göstermiyor.

AKRAN DE ERLENDİRME FORMU

Yönerge: Bu form, gruptaki çalışmaları değerlendirerek hazırlanmıştır. Arkadaşlarınızın bu konudaki görüşlerini almak için formu doldurunuz. Size ayrılan son sütunda da kendinizi değerlendiriniz. Sorulara cevabınız “evet” ise E, “bazen” ise B, “hayır” ise H harfi yazınız.

Değerlendiren öğrencinin;

Tarih: .....

Grup adı : .....

Grup numarası: .....

Adı soyadı : .....

Sınıfı : .....

1. arkadaşının adı soyadı: .....

2. arkadaşının adı soyadı: .....

	Her Zaman			Projenin Başında			Projenin Sonunda			Hiçbir Zaman		
	Ben	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım	Ben	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım	Ben	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım	Ben	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım
Grubumuzdaki Öğrenciler												
Etkinliğe katılımda gönüllüdür.												
Görevini zamanında yerine getirir.												
Farklı kaynaklardan bilgi toplayıp sunar.												
Grup arkadaşlarının görüşlerine saygılıdır.												
Arkadaşlarını uyarırken olumlu bir dil kullanır.												
Malzemeleri kullanırken dikkatli ve titizdir.												
Temiz, tertipli ve düzenli çalışır.												
Sonuçları tartışırken açık ve anlaşılır konuşur, konuşulanları anlar.												

Form tamamlandıktan sonra, arkadaşlarınızın sizin çalışmalarınızla ve davranışlarınızla ilgili genel izlenimlerinde “hayır” seçeneğinin öne çıktığını görürseniz, çalışmalarınızı tekrar gözden geçirmenizde fayda vardır. Ayrıca, arkadaşlarınızın size ilişkin olarak görüşlerinde dikkatinizi çeken ve geliştirmeniz gereken yönlerinizin neler olabileceği konusunda düşünmeniz gerekir.

GRUP DE ERLENDİRME FORMU (GÖZLEM ÖRNEĞİ)

Grubun adı:
Sınıfı:

Tarih:

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütü grubun hangi düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak değerlendiriniz.

BECERLER	DERECELER				
	(5) Her zaman	(4) Sıklıkla	(3) Bazen	(2) Nadiren	(1) Hiçbir zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarında rol alır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletir.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirir.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterir.					
Grupta birbiriyle çatışma görüldüğünde, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çatışmaları konuda, grup üyeleri ortak bir görüşe ulaşır.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanırlar.					
TOPLAM					

YORUMLAR:

.....
.....
.....

ÖZ DE ERLENDİRME FORMU

Yönerge: Bu form kendinizi de erlendirebilmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtan seçeneğe (X) işareti koyunuz. Daha sonraki üç soruda ise (9, 10 ve 11), cevaplarınızı boş bırakılan yerlere yazınız.

Öğrencinin;
Adı ve soyadı:
Sınıfı:
Numarası:

Tarih:

Öğrencilerin De erlendirece i Davranış lar	Dereceler		
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1. Beklentilerinin anlattıklarını ve önerilerini dinledim.			
2. Yönergeyi izledim.			
3. Arkadaşlarımı incitmeden te vik ettim.			
4. Ödevlerimi tamamladım.			
5. Anlamadığım yerlerde sorular sordum.			
6. Grup arkadaşlarıma çalışmalarında destek oldum.			
7. Çalışmalarım sırasında zamanımı akıllıca kullandım.			
8. Çalışmalarım sırasında de i ik materyaller kullandım.			

9. Bu etkinlikten neler öğrendim?

.....
.....

10. Bu etkinlik sırasında grubumdaki arkadaşlarıma nasıl yardım ettim?

.....
.....

11. Bu etkinlik sırasında en iyi yaptığım şeyler nelerdir?

.....
.....

PROJE

Ders	Ekonomi
Sınıf	Seçmeli
Ünite adı	Türkiye'nin Genel Ekonomik Sorunları
Beklenen performans	Çevre kirliliği ve küresel ısınma sorunlarına karşı duyarlı olmaları
Süre	2 ay
Puanlama yöntemi	Dereceli puanlama anahtarı
Proje konusu:	
<p>Sizden çevre kirliliği ve küresel ısınmanın sebepleri konusunda araştırma yapmanız beklenmektedir. Bu araştırmayı yaparken;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Çevrenizde bulunan işletmelerin çevreye karşı sorumluluklarının neler olduğunu araştırmanız, - Çevrenizde bulunan kamu ve özel kuruluşların çevre kirliliği ve küresel ısınmaya etkilerini araştırmanız, - Çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen ve çevre felaketlerine sebep olan küresel ısınmayı tetikleyen sanayi kuruluşları hakkında bilgi toplamanız, - Çevre konusunda faaliyet gösteren örgütler hakkında bilgi toplamanız, bu örgütlerin sorumlulukları ve faaliyetleri hakkında bilgi toplamanız, - Elde ettiğiniz bilgileri sunu hazırlamak amacıyla araştırmanızda belirlediğiniz sorunları (görsel ve dilsel unsurlarla) belgelemeniz, - Çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen kuruluşlara bu konularda çevreye karşı sorumluluk bilincini artırmak konusunda öneriler sunmanız gerekmektedir. <p>Not: Bu konunun dışında bir konu üzerinde çalışmak isterseniz, belirlediğiniz konuyu dersin öğretmeni ile paylaşabilirsiniz.</p>	

Projeyi Hazırlarken unlara Dikkat Etmelisiniz

1. Bu ödevi hazırlamak için sınıfınızdan grup halinde çalışabileceğiniz arkadaşları belirlemelisiniz.
2. Kuruluşların çevreye karşı sorumluluklarının neler olduğunu hakkında sınıfta bir beyin fırtınası yapmalısınız.
3. Yaptığınız beyin fırtınasında tespit ettiğiniz sorumlulukları gruplar arasında paylaşınız.
4. Araştırmalarınızı zamanında tamamlayacak ve okulda sunum düzenleyebilecek şekilde bir plan oluşturmalısınız.
5. Grup üyeleri kendi aralarında serginin düzenlenme sürecinde üstlenecekleri sorumlulukları belirlemelidir.
6. Araştırmanız sonucunda tespit ettiğiniz sorunların çözümlerine yönelik önerilerinizi bildiri hâline dönüştürmelisiniz.
7. Sunuda yer vereceğiniz belgelerle ilgili tanıtıcı bilgiye yer vermelisiniz.
8. Yaptığınız çalışmayı okuldaki arkadaşlarınıza iki saat içerisinde aktarmalısınız.
9. Hazırlıklarınızı sunum tarihi olan .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.
10. Sunu sonunda hazırladığınız raporu proje koordinatörü ders öğretmenine sunmalısınız.

PROJE DE ERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Projenin adı :
Öğrencinin adı ve soyadı :
Sınıfı ve numarası :

Tarih:

GÖZLENECEK ÖĞRENCİ KAZANIMLARI	DERECELER				
	Çok iyi	iyi	Orta	Geçer	Yetersiz
	5	4	3	2	1
I. PROJE HAZIRLAMA SÜRECİ					
Projenin amacını belirleme					
Projeye uygun çalışma planı yapma					
Grup içinde görev dağılımı yapma					
htiyaçları belirleme					
Farklı kaynaklardan bilgi toplama					
Projeyi plana göre gerçekleştirme					
TOPLAM					
II. PROJENİN İZLENİMLERİ					
Türkçeyi doğru ve etkili kullanma					
Bilgilerin doğru kullanılması					
Toplanan bilgilerin analiz edilmesi					
Elde edilen bilgilerden çıkarımda bulunma					
Toplanan bilgileri düzenleme					
Kritik düşünme becerisini gösterme					
TOPLAM					
III. SUNU YAPMA					
Türkçeyi doğru ve etkili konuşma					
Sorulara cevap verebilme					
Konuyu dinleyicilerin ilgisini çekecek şekilde sunma					
Sunuyu hedefe yönelik materyalle destekleme					
Sunuda akıcı bir dil ve beden dilini kullanma					
Verilen sürede sunuyu yapma					
Sunum sırasındaki öz güvene sahip olma					
Severek sunu yapma					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

Öğretmenin yorumu:.....

EKONOM DERS Ç N Ö RENC ZLEME FORMU

Ö rencinin adı ve soyadı: .....

Sınıf: .....

Yönerge: A a ıdaki her ölçütün ne kadar sıklıkla gerçekleşti ini göz önüne alarak ö renciyi de erlendiriniz.

Not: Puanlama u ekildedir: 0: Hiçbir zaman, 1: Nadiren, 2: Bazen, 3: Sıklıkla: 4: Her zaman

B L SEL ÖZELL KLER	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Yazarken Türkçeyi do ru ve düzgün kullanma					
2. Konu urken Türkçeyi do ru ve düzgün kullanma					
3. Yaratıcı olma					
4. Akıl yürütme					
5. Problem çözüme yeteneklerini kullanma					
6. Bilgileri sorgulama					
7. ç ili kilendirme yapma					
8. Dersler arası ili kilendirme yapma					
9. Farklı kaynaklardan yararlanma					
10. Dersi iyi dinledi i izlenimi veren sorular sorma					

PS KOMOTOR BECER LER	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Malzemeleri etkin kullanma					
2. Kendine ait malzemeleri kullanırken özen gösterme					
3. Ba kalarına ait malzemeleri kullanırken özen gösterme					

SOSYAL BECER LER	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Grup olarak çalışma					
2. Başkalarının fikirlerini dinleme					
3. Başkalarına destek verme					
4. Toplum içinde kendini ifade etme					

PSİKOLOJİK ÖZELLİKLER	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Ekonomi dersinin önemli olduğunu inanma					
2. Ekonomi dersinde başarılı olmayı isteme					
3. Dürüst olma					
4. Sorumluluklarını yerine getirme					
5. İhtiyaç duyduğunda yardım isteme					
6. Eleştirilere açık olma					
7. Tek başına çalışma					
8. Verimli çalışma					
9. Dikkatli olma					
10. İstekli ve hevesli çalışma					
11. Kendini mutlu etmek için Ekonomik faaliyetlerle uğraşma					
12. Öz güveni olma					
13. Ekonomi sınavında panik olmama					

YORUMLAR VE ÖNERİLER:

.....
.....
.....

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

- arz:** Satıcıların bir mal veya hizmetten belli bir fiyatla satmak istedikleri miktar.
- devalüasyon:** Ulusal para değerinin yabancı para birimleri karşısında düşürülmesidir.
- ekonomik insan:** Ekonomistlerin düşüncesinde olduğu muhayyeli bir insandır. Ekonomik gelişmeleri takip eden ve ayak uyduran, ekonomik davranan insandır.
- eksik rekabet piyasası:** Çok sayıda üreticinin yer aldığı, ancak bunlardan her birinin kendi ürününü piyasada bulunan diğer ürünlerden farklılaştırdığı piyasa türü.
- emek:** İnsanın üretim sürecine soktuğu fiziksel ve zihinsel yetenekleridir.
- enflasyon:** Ülkedeki fiyatlar düzeyinde sürekli artış sonucu paranın alım gücündeki azalma.
- faiz:** Sermayenin üretime katılması sonucu aldığı pay.
- fayda (yarar):** Mal ve hizmetlerin ihtiyaçları giderme hassası.
- fiyat:** Mal ve hizmetlerin değerinin para miktarı ile ölçülmesi.
- gelir:** Bir ekonomik birimin emek, doğa, sermaye ve teebbüs karşılığı sağladığı para.
- gider:** Belli bir zaman aralığında bir kişi, firma veya ekonominin yapmış olduğu harcamalar.
- hizmet:** Maddi bir mahiyet taşıyan ve elle tutulabilen mal ve eyleyadan farklı olarak elle tutulamayan, fakat satımı ve alımı mümkün olan iktisadi çaba.
- ihtiyaç:** Herhangi bir mala bir maddeye karşı duyulan arzu.
- istihdam:** Bir ülkenin fiilen çalışkan insan sayısıdır.
- kâr:** Bir malın satış fiyatıyla maliyet fiyatı arasındaki olumlu farktır.
- kıtlık:** İnsan ihtiyaçlarını karşılamak bakımından faydalı kaynakların tükenebilir olmasıdır.
- kıymet (değer):** İnsanların mal ve hizmete verdiği önemdir.
- mal:** İhtiyaçları gideren, alınıp satılabilen, kullanılıp tüketilebilen, ihtiyaçları gideren maddeler.
- monopol:** Çok sayıda alıcı ve bunların karşısında tek bir satıcının olduğu piyasadır.
- mütebbis (girişimci):** Mal ve hizmet üretiminde üretim faktörlerini bir araya getiren, üretim sonucunda üretimden doğan riskleri üstlenen ve neticede kar elde eden kişi veya kişilerdir.
- mübadele:** Değişim, değişim.
- oligopol:** Farklı türü malları satan birkaç tane firmaya karşı çok sayıda alıcının olduğu piyasadır.
- ödemeler dengesi:** Bir ülkenin bir yıl içinde diğer ülkelere karşı nedenlerle yaptığı ödemelerle, diğer ülkelere sağladığı dövizleri (ya da döviz karşılığı ulusal parayı) gösteren bir tür bilançodur.
- para:** Kullanılmaya hazır satın alma gücü.
- piyasa:** Mal ve hizmetlerin alınıp satıldığı ortamdır.
- rant:** Toprak faktörünün üretime katılması karşılığında aldığı paydır.
- sermaye:** Günlük yaşamda sermayeden anlaşılan genellikle paradır. Ekonomik anlamda ise Mal ve hizmet üretmek için kullanılan üretim araçlarıdır.
- tabiat:** Üzerinde üretim yapılan arazi ve toprak ile orman, yeraltı zenginlikleri, akarsular, göller, denizler ve güneş enerjisidir.
- talep:** Belli bir dönemde belli miktardaki mallara yönelik parayla desteklenmiş satın alma gücü.
- teebbüs:** Ekonomik amaç güden her türlü kuruluştur.
- tutum:** Gelir ve giderleri üretim ile tüketimi sarsıntılara yol açmayacak biçimde düzenli tutma ya da gereksinimlerin sınırlı olanaklarla en verimli bir sıraya göre karşılanması.
- tüketim:** Mal ve hizmetlerin ihtiyacı gidermek amacıyla alınması ve kullanılmasıdır.
- ücret:** Gücünün üretime katılmasıyla elde ettiği gelir.
- üretim:** Mal ve hizmet yaratan veya mevcut malların faydasını artıran bütün faaliyetler.

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birli i

GSMH: Gayri Safi Millî Hasıla

GSY H: Gayri Safi Yurt ç i Hasıla

IMF: Uluslararası Para fonu

MG: Millî Gelir

MK: Menkul Kıymetler

OECD: Ekonomik Birli i ve Kalkınma Te kilatı

UNCTAD: Birle mi Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı